

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

g. ulv. Regele Ferdinand 22.
(József főherceg-út.)

(Aradi Nyomda Vállalat.)

Sürgönycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre ... 300 Lei.

Fél évre ... 180 Lei.

Negyed évre ... 90 Lei.

Havonta ... 30 Lei.

Hirdetések díjszabás szerint
vétnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

Az elnémult tőzsde

Néhány héttel ezelőtt fordulat állott be a nem működő aradi tőzsde életében. Új tisztikart választottak és szobakerült a tőzsde megnyitásának kérdése is. Ez azonban mindmáig csak kérdés maradt. Pedig a tőzsde megnyitása Aradon most nagyon fontos közgazdasági érdek lenne. A tőzsde működése jelenleg mindössze abban merül ki, hogy kereskedők vitás ügyekben a választott bíróság mond felkérésre ítéletet. Ma, amikor az igazságszolgáltatás olyan lassu menetű, hogy sokszor évekig eltartanak egyszerű kereskedelmi perek, a kereskedők hosszú pereskedés után csak olyankor juthatnak követeléseikhez, amikor azok összege már csak bizonyos hányadát éri annak az értéknek, amellyel keletkezésük idején bírtak. Ma a legtöbb kereskedő úgy köt szerződést, hogy kötelevébe per esetére az aradi tőzsde választott bíróságát jelöli ki döntő fórumnak. Föltétlenül nagy előnyököt jelent tehát Arad kereskedelmére a tőzsde választott bíróságának működése, de a viszonyok egyre szűkebbé teszik azt, hogy a tőzsde egész apparátusával kezdje meg életét. A tőzsde az irányadója ma nemcsak a gazdasági életnek, hanem a politika tevékenységének is. Aradi ugyan vidéki város és vannak pénzügyi szakemberek, akik ellenzik az itteni

tőzsde megnyitását, mert szerintük csak a nagy városokban lehet normális tőzsdei élet. Aradon például még néhány értékpapírt jegyeztek a tőzsdén és az értékpapírcsere ma olyan nagy a lanyhaság, hogy a tőzsde, ha megnyitnák, állítólag üzletlen lenne.

Mi nem osztjuk ezt a véleményét. Ha végigpillantunk az aradi értékpapírok árainak alakulásán, meglepetéssel kell tapasztalnunk, hogy az értékek árai már hosszú idő óta változatlanul ugyan azok. Akár emelkedik a leu, akár esik, a papírok ára nem változik. Akkor, amikor Bucurestiben a legutolsó napokban nagy értékpapír-hossz volt, Budapesten és a külföld minden tőzsdevárosában rendkívül élénk a tőzsdei élet, de Aradon is a valuta és a devizapiaccon állandó érdeklődés mellett folynak az üzletkötések, ugyanakkor a pénzügyi és az ipari értékek ára nálunk változatlanul állandó.

Tény az, hogy az értékpapírok hozadéka nem felel meg a mai kereseti viszonyoknak. Tíz százalékos osztalék már magas részesedésnek felel meg, míg a bankhitelek ára minimálisan havi két százalékos, de általában havi 5 százalékos pénzt használnak a kereskedők és természetesen, hogy ilyen drága pénz hozadéka hasonló magas arányúnak kell lennie. A pénzügyi helyzet nemcsak Aradon feszült, hanem Bucures-

tiben, Budapesten és másutt is, a föl ezek ellenére nap-nap mellett nagy értékpapírvételek és eladások történnek. Az értékpapírok vásárlóit nem annyira azok évi hozadéka animálja vételre, mint inkább az az előny, hogy az egyre hatalmasabb értékeket képviselő vállalatok részvényeit megszerezhetik és ami még ennél is kecsegtetőbb: az értékpapír-árak hullámozása folytán elérhető nyereség.

Aradon azért nincsen értékpapírpiac, mert az elnémult tőzsde nem tünteti fel a naponta kialakuló árakat. Ezért van az,

hogy az értékpapírok itt akkor is megtartják korábbi árakat, ha a leu emelkedik és a leu esésére sem keletkezik értékpapír-hossz Aradon. Bár az aradi részvényekben ennek folytán semmi üzlet sincsen, azért Aradon mégis nagyon élénk tőzsdejáték folyik értékpapírokkal. Csakhogy nem aradi, hanem bucurestii és budapesti értékekkel játszanak az aradiak a bucurestii és a budapesti értéktőzsdéken. Meggyőződésünk, ha az aradi tőzsde forgalma megindul, akkor ez az eihanyagolt üzletág is visszaszerzi normális élnkségét.

A nemzeti párt tiltakozott.

— Az alkotmányreform a parlament előtt. — Az erdélyiek kivonultak. —

Bucurestből jelentik: A kamara nagy érdeklődéssel várt ülést tegnap délután három órakor nyitotta meg *Orleanu* elnök nagyszámú képviselő jelenlétében. A megnyitáshoz teljes számban jelen voltak az erdélyi nemzeti párt tagjai is. Napirend előtt *Michalache* szólalt fel és bejelentette mentelmi jogának megsértését, mert a múlt héten vidéki utazása alkalmával a csendőrség letartóztatta. Ezután *Popoviciu* Mihály dr. emelkedett szólásra és pártja nevében felolvasta az erdélyi nemzeti párt til-

takozásáról szóló deklarációját. A deklarációban a párt kijelenti, hogy a jelenlegi parlament törvénytelennek tekinti és határozatait semmisnek nyilvánítja. A párt követeli az alkotmányosság és a tiszta választás visszaállítását.

Bratianu miniszterelnök válaszulni akart és szólásra emelkedett: *Ebben a pillanatban az erdélyi nemzeti párt képviselői kivonultak a teremből.* Ezután a miniszterelnök bejelentette, hogy a kormány elhatározta, hogy az al-

Millió bál éjszakák.

Mibe kerül egy farsangi multság Bécsben?

(Az Aradi Közlöny bécsi tudósítójától.)

Bécsben is, mint mindenütt, minden merényletet és megszállási hírek háttérbe szorítva, az érdeklődés középpontjába a farsang került. Mindenki csak a bálokról és multságokról beszél, de sietni is kell vele, mert a farsangot az idén igen rövidre szabták a naptárcsinálók. Pedig, hát igen szomorúak a kikötések. A Redoutokat és Reunionokat kétségkívül az idén is a legnagyobb fényvel és pompával fogják megtartani, de ezek csak a legszelebb és leggazdagabb társaságok multságára szólnak. Ezeket csak a volt osztrák arisztokrácia lecsuszott ifjai fogják szeretni vallani a direct ez alkalomra Berlinből hazakerült siber-család kevésebé vagy mégkevésbé bájos, de mindenkor kitűnően szituált hajadonainak.

A kisebb társaságok és polgári egyesületek táncmultságai azonban komoly veszélyben forognak. A rendezőségek jól fészült ifjai már hetek óta csak számolnak és egyre inkább arra a szomorú meggyőződésre jut-

nak, hogy az idén nem fognak rözsaszinü rendezői jelvényel a frakkokban kipirult arcú leányokat fogadni a bálterem aajtájában és selyemruhás mamák kezét ünnepélyesen megcsókolni. Egy kis körséta a bálterem tulajdonosoknál és kiderül, hogy egy közepeszerű terem világitással, fűtéssel és a tulajdonos minimálisan számított hasznával legálább háromszázezer koronába kerül. A nagyobb termek természetesen még drágábbak. A Burg ceremónia-terme nyolc millióba, a Sofiensaal helyiségei hatmillióba kerülnek egyetlen éjszakára. Ehhez járulnak még a személyzeti kiadások, mint teremszolgák, jegyszédők, ajtónállók, stb. ami szintén tekintélyes összeget tesz ki. De ha ezeket a szolgálatoakat az egyesületek tulbuzgó tagjai maguk végzik is el, jön az újabb hatalmas kiadás: a muzsika. Minden egyes muzsikusknak a szervezeti díjszabás szerint 80.000 korona jár öt órára. A karmesternek ennek kétszerese. Egy közepeszerű, tizenhat emberből álló zenekar tehát öt órára 1.360.000 koronába kerül. Ha a hangulat emelkedett, az öt órát természetesen jóval túllépi, ami ismét tekintélyes túlóra-díjazásokat jelent.

Nem megvetendő összeget emész-

tenek fel a műsorok, belépőjegyek és esetleges plakáok is. Itt nem lehet határozott számokat mondanunk, mert ez a papír minősége, a szöveg és a nyomás milyensége szerint változik. De azt hiszem, nem mondunk sokat ha ezer belépő-jegyért 100.000 koronát, száz közepnagságu plakátért pedig 200.000 koronát számítunk. A meghívók és műsorok a legszerényebb kiállítás mellett is belekerülnek 200—250.000 koronába.

Ezekbe a máris több millióra rugó kiadásokba nincs még beleszámítva a tombola, teremdiszítés, virágok és egyéb apróságok, melyeknek árai azonban egyáltalán nem apróságok. Ha ezenkívül a multság kisebb előadással vagy kabaréval van egybekötve, úgy a kiadások egyenesen ijesztővé válnak. Háromszáz—ötszázezer koronán alól nem lép fel közepeszerű művész. Elsőrangú művész pedig több milliót kér egy 15—20 perces fellépésért.

Ha azonban az agilis rendezőség — és a rendezőség mindenkor agilis — ezeket az összegeket mégis elő tudja teremteni, akkor jön legutoljára a rémek réme: a negyven százalékos vigalmi adó, melyet könnyörtelenül behajtának a cipőféső-részkesztők műsoros táncstéiyén is. Ezek azonban csak a rendezőség

gondjai. Sokkal súlyosabb és zsebébe-vágóbb számadásokat végeznek a szegény családapák. A családi tanácsok napirenden vannak, melynek mindegyikén csak egy programpon szerepel: miként lehetne minél olcsóbban meguszni a farsangi bálózást? A családapák még csak hagyján, mert előveszik régi vagy még régiebb frakkjukat és a toilettékérdés el van intézve. De az anyagi hitvesnek és a lassan de biztosan öregedő leánynak, ha még oly földöntúli lények is, lakkipőre, selyem harisnyára, bál ruhára van szükségük. Azután egy autó oda és vissza (nem nagyzási mániából, hanem mert olcsóbb, mint a konflis), ruhátár, vacsora, (pedig azt fogják mondani az ismerősöknek: istenem, nincs semmi étvágyunk), valamit inni is kell és mire a családapa összeadja ezeket a számokat, borzadva állapítja meg, hogy egyetlen egy bál éjszaka háromtagu családjának a legszűkebb számítás mellett legálább 6—8 millió koronába kerül.

Multatni azonban mégis csak kell farsangkor és akárhonnan, de elő kell teremteni a milliókat. Mert Karneval herceg a legnagyobb fináncszeni, aki milliárdok erejéig tudja megválni a szegény és rongyos, de mulatni vágyó bécsieket.

kormányreformot a Ház elé terjeszti. *Orleanu* elnök felolvasta az alkotmányreformbizottság átiratát, amelyet 61 képviselő írt alá. *Bratianu* miniszterelnök kérte a sürgősség kimondását, amit a kamara megszavazott. Az ülés délután négy órakor ért véget. A legközelebbi ülés hétfőn lesz.

A szenátus tegnap délután három órakor ülést tartott *Ferechi-de* elnöke alatt. Az elnök jelentette, hogy az alkotmány előkészítő bizottság betérjesztette javaslatát és kérte annak elfogadását. *Constantinescu* földmívelésügyi miniszter a kormány nevében elfogadásra ajánlotta a javaslatot. *Grosoreanu* szenátor a nemzeti párt tiltakozó deklarációját olvasta fel. *Bratianu* Vintila pénzügyminiszter válaszolt arra és annak a reményének adott kifejezést, hogy az alkotmányreform tárgyalásánál közeledés fog létrejönni a kormány és az ellenzék között. Azután a pénzügyminiszter betérjesztette az egyenes adókról szóló törvényjavaslatot, s ezzel az ülés véget ért. (Rador.)

Madách sirjánál.

(Mauzóleumot a költőnek).

(Az *Aradi Közlöny* szlovensz-kői tudósítójától). Az alsósztrégóvái temető a falu végén van közvetlenül az országot mellett. Egy akácfa csoport közepén egy pár méter magas, dűledező vískő, egyszerű, disztelen és félig-meddig elhanyagolt építmény, az ajtaja ki véve és hozzá támasztva, ott vár minket az egybesereglett falusiakkal: *Udách* sirja. Már ez is megszorítja torunkban a keserűséget. Háta mögött kerítés. Ott fekszik *Aladár*. Benn, a kis építményben, letaposott agyag alatt porlik *Madách*. A fal mellett földbe szurt gyertyák csonkjai és az ajtóval szemben egy kis faépítmény, valami oltárfele.

Az óriási örökzöld koszoru, nagy babérkarika, felül diszes bőbitával és feldiszitve piciny arany-és babérkoszorúk láncával, amiknek egyike, a nagy koszoru közepén, *Madách* selyemre festett arcképét viseli, nagy fehér szallagjával ott vár a nyitott kriptaajtónál, egy sötétpiros takaróval borított emelvényen. Az országos *Madách*-emléknapélyt rendező bizottság küldöttsége állja körül a bejárat s család részről, mint a kegyur képviselője, *Kamenszky*, *Gusztáv* plébános van jelen az ünnepeken. *Kamenszky* a család nevében üdvözli az egybegyűlteket és a küldöttséget.

Kalaplevéve állunk, mikor *Kövy* Árpád ref. lelkész, az ünnepély szónoka, beszélni kezd. Hangján érezni az átszellemülést, ami a téli táj fölött a felhőkön túlba visz, gondolatai belekapcsolódva szárnyalnak a világszellem géniuszával.

Beemeljük a nagy koszorut a

kriptába, ahol több régi társával ott lóg a falon a Nemzeti Színház nemzetiszínű nagy koszorúja is, még egypár simitás a szallagon, a diszes mű kirívóan fénylik a romlandó környezetben és a sárga agyag alatt a költő földi maradványaira ismét ráborul a sztrégóvái elhagyatottság szomorú üressége.

Komor és szomorú gondolatokba merülten érezzük a *Madách*-teremben a gondozatlan *Madách*-sír fájását. *Giller* János dr. az országos *Madách*-bizottság tagja a következőket mondotta:

— Most jöttünk *Madách* sírboltjából. A látottak nyomán egy gondolat támadt itt, *Madách* Imre szobájában, — induljon ki innen egy mozgalom, mely az egész magyarság áldozatkészségét megmozgatva, neki méltó sírhelyet, egy őt megillető mauzóleumot lesz hivatva sírja fölé emelni! A sajtó útján szólni fogunk az összmagyarsághoz, mert az *Ipolyon* túli magyarságnak is joga van ehhez a sírhoz. Ha mi nem tudunk hálát lenni nagyjainkkal szemben, nem érdemlünk új nagyokat. Határozza el a bizottság, hogy országos mozgalmat indítunk és nem tűrjük, hogy *Madách* Imre ilyen sírban nyugodjon!

A nagy lelkesedéssel fogadott indítványt a bizottság magáévátette és rövidesen megtörténnek a *Madách*-mauzóleum melletti felépítést szolgáló mozgalom előkészületei. Az ünnepély eme befejezése, mely tényekkel is megerősíti belső hódolatának igazát, elfeledtette a sok keserű benyomást, a szomorú szobát, a temető siralmas voltát, a rozoga kriptát.

Goga Oktavián Aradon.

(Román irodalmi est.)

Február másodikán érdekes irodalmi estje lesz Aradnak. Az aradi román írók és újságírók ezen a napon vendégül látják bucaresti román íróvilágának színe javát, sőt arról is szó van, hogy *Goga* Octavian is megjelenik azon az estén, amelyet a Román Írók szindikátusa február másodikán Aradon rendezni fog. A román társadalom színe-java képviselve lesz a műsoros felolvasó irodalmi szoárén, amelynek rendezésében *Gritta* Ovidiu, az irodalompartoló aradi rendőrprefektus jár elől és a műsor összeállítását *Cotrus* és *Stamatia*d, a jónévű aradi román költők izlése biztosítja. Az estén megjelenik a kultuszminisztérium képviselőjében *Ion Minulescu*, a szépművészeti minisztérium igazgatója is, aki a román szimbolista irányú költészet legkiválóbb műve löje, s akinek a verseit *Fekete* Tivadar aradi író ültette át magyarrá. *Minulescu* eredetiben *Fekete* magyarul olvassa majd föl a modern román literatura legkitűnőbb termékeit. Az estély után a bucaresti írók tiszteletére bankett lesz

Szervezkednek az aradi „vadevezősök.”

(Nagyszabású csolnakház a Maroson. — Három motorcsolnak és ötven új csolnak. — Föllendül Aradi vízi sportja.)

Az aradi sportkedvelő közönségnek még élénk emlékezetében van az a hírlapi polémia, amelyet a „vadevezősök” folytattak nemrégiben a „szelidekkel” az *Aradi Közlöny* hasábjain. Télviz idején vonuhtak fel vitára a két pártra szakadt aradi evezősök és talán ennek folyománya az az érdekes alkalulás, amely valószínűleg megszünteti az eddigi ellentéteket. — Mint értesültünk, Aradon nagyszabású tömörülésbe fognak a „vadevezősök”. A „vadevezősök” alatt azokat a csolnakházakat értették, akik saját vagy bérelt csolnokokon eveztek a Maroson anélkül, hogy bármilyen evezős-egylet tagjai lennének. Ezeket, mert mindig voltak ilyenek, mohikánoknak nevezték régebben. Ebben az évben került rájuk Aradon ez az új elnevezés, amit tömörülésük ellenére is meg akarnak tartani a vadevezősök. Az *Aradi Közlöny* munkatársa beszélgetést folytatott *Neuländer* Endrével, az ismert aradi sportférfiúval, aki szintén saját regattáján evezett a Maroson és a hírlapi polémiaiban a „vadevezősök” pártján emelt szót. A vadevezősök tömörüléséről *Neuländer* Endre a következőket mondotta munkatársunknak:

— A *Czeiler*-féle asztalosárugyár, amelynek már a múlt évben is volt csolnakháza a Maroson és a szezon végén bocsájtott vízre nagy sikerrel egy sajátkészítményű kisebb motorcsolnakt, az aradi vízisport kifejlésére nagyszabású előkészületeket tesz és ehhez mi is hozzákapcsolódunk. A gyárban most van készülőben egy újabb nagy motorcsolnak és tíz könnyű regattacsolnak is: skiffi, dubló és négyes. Ezenkívül öt gíggét és mintegy husz nehezebsúlyu regattacsolnakt készítt kocsihajtánnyal. A gyárnak elkészült tervei szerint hatalmas csolnakház épül a Maroson. Nem úgy, mint az eddigi pavilonok, a víz partján, hanem mint Budapesten vannak, a vízre építik a nagy szabású csolnakházat. Ez a faépület külsőleg is impozáns lesz és előnyösen emeli majd a Maros nyári képét. Belső berendezése szintén a legmodernebb lesz. Lesz zuhany és fürdőkabin, büffé és mintegy ötven öltöző.

— A „vadevezősök” szervezésében ifjabb *Czeiler* István, a *Czeiler*-gyár motorcsolnakházainak tervezője, *Knizse* Imre, *Boár* György, és ifjú *Némethy* Emil munkálkodnak többek között nagy agilitással. Ugy találtak a kérdést megoldhatóknak, hogy a *Toldi*-klub keretében külön evezős szakosztályt alakítunk. Mintegy száz evezős tagot szervezünk így be. Ezek leírják a *Toldi*-klubnak járó évi 36 lei tagdíjat, azonkívül körülbe-

lül havi ötven leit, mint külön illetéket a csolnakházhasználatért. Tavaly mindössze négy könnyű regatta volt a Maroson és két skiffi. Az egyik a *Czeiler*-gyaré, a másik az enyémm, amely alig tizenöt kilós. Egy dubló, a *Karácsony*-fivéreké, egy négyes szintén a *Czeiler*-gyaré. Ez a szám mintegy huszra szaporodik fel a nyáron. Ezenkívül mintegy harminckét nehezebb kocsijáratu regattacsolnakt jelentettek már be a tagok és a tagok hozzájárulásából még husz ilyen csolnakra számítunk úgy, hogy megfelelő mennyiségű csolnakház lesz. Egyelőre csak mintegy száz evezőst szervezhetünk meg, mert többre nincsen helyünk. Ez a szám már majdnem teljesen be van töltve. Női tagjaink is lesznek, de csak nagyon kis számmal, tekintettel az evezősök „vad” voltára. Ez a „vadevezős” nevet nagyon szeretnők megtartani, egymás között úgy, is hívjuk magunkat, hogy „vadevad”. Azonban a *Toldi*-klub tagjai leszünk valamenyen, kifelé a *Toldi* színeit képviseljük és reméljük, hogy már az első szezonban sok dicsőséget szerezhettünk a régi aradi sportegyesület új szakosztályának.

— Eddigi terveink szerint három nagyszabású evezőversenyt rendezünk Aradon az FSSR kéréseiben, ami teljesen hivatalos jellegűket domborítja ki. Értesítettük már a Maros Evezős Egyletet *Strüfler* Ferenc útján és a Hajós Egyletet *Brasch* Aladár dr. útján, akik nagy örömmel fogadták terveinket. Most végre alkalom nyílik, hogy az aradi evezősök összemérjék egymással erejüket, mert az eddigi egyesületek már több szép felvonulást rendeztek, de a versenyektől tartózkodtak. A nagyközönségnek különösen az a tervünk tetszik majd meg, ami a beavatottak körében máris élénk szóbeszéd tárgyát képezi. A nyár folyamán ugyanis nagyszabású csolnakházrándulásokat rendezünk. A csolnakház egész raja vonul majd végig a Maroson Arad közelében, sőt a távolabbra eső kirándulóhelyekre. Ilyenkor vadevezősökhöz illő módon lesz halászat, bográcsgulyás, halpaprikás és kedélyes mulatozás. Az egyesületi szabályok szerint a tagok ezekre a kirándulásokra vendégeket is hozhatnak majd magukkal.

Neuländer Endre az agilis aradi vadevezős ma még csak általánosságban festette meg ezeket a szép terveket, amelyek csak a nyárra domborodnak ki teljesen és az eddigiekből is bizonyos az, hogy a vízisport és a Maros élete rendkívül élénk lesz Aradon.

A párisi Petőfi-ünnep.

(A francia főváros hódolata a költő emlékének).

Párisból jelentik: A Sorbonne tegnap ünnepelte meg a Petőfi-centennáriumot. Az ünnepségen nagyszámu, előkelő közönség jelent meg. Az ünnepi beszédet francia nyelven Pekár Gyula volt államtitkár mondotta, aki rámutatott arra a rendkívül jelentőségre, hogy Petőfit a Sorbonne-on ünneplik, azon az ormon, amely planéta minden sarkából látható. Ezért a magyar nemzet köszönetét tolmácsolta. A nagy szerencsétlenség, mondotta Pekár, amely bennünket ért, megváltoztathatta a fizikai Magyarország külső képét, de a szellemi Magyarország benső határait, a magyar eszmevilág, a magyar gondolatbirodalom, az ezeréves magyar kultúra határait érintetlenül megmaradtak. Ez Petőfi lángelméjének teljes Magyarországa. Majd Petőfi életét vázolta. Petőfi politikai életéről is beszélt és azt hangoztatta, hogy Petőfi bámulója volt Franciaországnak. Arról áhmodozott, hogy a negyvennyolc meghozza Magyarország nagyságát, mert a negyvennyolcadiki forradalom hasonlít a francia forradalomhoz.

Ezután Trowski, a Sorbonne francia irodalmi tanára és Jean de Bonneton a kiváló író Petőfi műveit méltatták. Az ünnepi beszéd után a francia színházak legkiválóbb művészei Petőfi-költevényeket szavaltak. Az előadókat a közönség lelkesen éjenezte és mély hódolattal áldozott Petőfi emlékének.

Ujabb párisi távirat jelenti, hogy Pekár Gyulának, a Sorbonne-on mondott beszédére Franciaország nevében Monzie szenátor és Thyssyre képviselő válaszoltak. Felszólalásuk politikai jelentőséget kölcsönzött az ünnepnek, amelyet kezdeményezői kizárólag irodalmi és művészeti terveztek. Thyssyre magyarországi benyomásairól emlékezett meg és azt mondotta, hogy a magyarok körében francia-barát érzelmekre talált. A franciák rokonszenveznek a magyarokkal. Ama reményének adott kifejezést, hogy a modern Magyarország követni fogja Petőfi hagyományait.

A szavalatok során hatalmas sikerben volt része Paulay Erzsinek. Zúgó taps fogadta, amikor magyar diszruhájában megjelent a dobogón. Tiszta francia kiejtéssel adta elő Petőfi „Szeptember végén” és „Egy gondolat bánt engemet” című költeményeit. Az ünnepi közönség soraiban ott

voltak a diplomáciai kar, politikai és művészi világ kitünőségei, a magyar követség és a magyar kolónia. Hevessy magyar ügyvivő az ünnepélyt megelőzően átnyújtotta Pekár Gyulának a francia Akadémia palmáját a rozettával.

Fakuló fotografiák. (Arcképsorozat a régi Aradról)

„Kálmán apostol.”

A portré Stendhal tollára való. Itt ül előttem a kávéházban. A kék szemében ragyog az ifju, távaszos derű. Az arcán rózsaszín lehet. (Holott: mögötte egy ropant zürzavaros élet, számtalan furcsa harc, igaztalan, vagy igaz-e: mindegy, de biztos, hogy minden fáradságot és meghurcoltatást jelentett és biztos, hogy ebből semmi sincs a fiziognómiáján.) Fényes Kálmán dr. ügyvédrel van szó. A Dáciában kávézik minden délután. Amikor azt mondom, hogy régóta szeretném az albumba ragasztani, így felel:

— Ne azt tessék írni, hogy dr. Fényes Kálmán. Azt írja kérem, hogy Kálmán apostol. Én egy apostol vagyok.

Ehhez az öportréhoz hamiskásan kacsmint. Még nem láttam hatvannyolc éves urakat kacsmintani. Fényes apostol fényes figurának készül. Megkérdezem:

— És miért apostol? Minek az apostola?

(Mintha nem tudnám).

— A nőknek — kérem, a nőknek. A szerelemnek. (És megint kacsmint.)

— Teoretikusan?

— Praktikusán is. Egy kommunista apostol vagyok. Elkeseredett kommunista. De csak a nők terén. Én közkincsnek tekintem a nőt, tetszik tudni, amit egy férfi birtokában meghagyni: ellenkezik a természet törvényeivel. Például: látott-e már ön egy olyan virágot a mezőn, amit csak egy méhecske látogat? Ugye nem? Az nem is igazi virág. Sok lepke és sok fényes darázs melegszik az igazi virágok kebelén. Ez az én elméletem.

Mondják, Fényes apostol ezt a tételt fényes sikerrel vitte át a gyakorlatba. Egyszer, hatvannyolc éves korában, huszonegy fiú apaságával dicsékedhetik. Huszonegy fiúnak tizennyolc anyja volt. (Ezt maga mondja, így:) — Tizenhét anyja a szerelem papnőinek a sorából verbuválódott, a tizennyolcadik azonban a törvényes házasság királynője. Ezt így tessék írni, mert a feleségeről van szó, aki nem tehet semmiről.

Megint kacsmint. A süteményes lányra. Az se tehet semmiről. És beszél:

— Első pillanatra úgy látszik, hogy a teória és a gyakorlat az ugynevezett polgári morált sértene. Ám: mind a huszonegy fiú a legjobb nevelést kapta és kitünő

Két magyar kommunista megakartta akadályozni az ünnepélyt. Amikor Pekár a szónoki emelvényre lépett, feléje kiáltották: „Fehér terror!” Szavaikat azonban elnyomta a tapsorkán, majd kiverték őket a teremből.

állampolgári erényekben dúsak! Mondani se kell, hogy így álláspontom „szalválna és szankcionálna van.” A három törvényes és a tizennyolc illegitim csemete között egészség, szépség és zsenialitás dolgában abszolúte nincs különbség. Ha tehát valaki apostoli életrajzomat akarná megírni, részleteket nem hozhatna fel, de megállapíthatja azt, hogy egy egészen értékes élet milyen tökéletesen fejlesztette tovább önmagát a tisztuló generációk felé!

— Önben szent kvalitások bimbóznak, doktor ur. Meunyebe került önnek ez a filozófia?

— A kérdés feltevése helyes. (Kacsint és belejön az apostoli lendületbe). Azt mondják, hogy egy milliót költöttem el a hölgyekre. Nem is igaz. Néha tönkrementem, de nem a nők miatt. Alapelveimet Bécsben raktam le, jogászkoromban. Már akkor beláttam, hogy az alkohol, az éjszakázás, a kártya és a nikotin halálos ellenségei a tiszta szerelmeknek, amit én eszményítettem. Ezekről a szenvedélyektől távol tartottam magam. Méheket és galambokat tenyésztettem. Kis méhekkal foglalkoztam. Kis turbékoló galambokkal. Galamszakértő vagyok.

Fényes dr., ugyis mint apostol és galamszakértő, most egész közel hajol hozzám és úgy sugja:

— Az isten, mint apostolt, különös kegyelemmel tüntetett ki. Megadta nekem azt a nagy boldogságot, hogy 68 éves koromban is teljes csodáit érezhetem át a szerelemnek, ha nem is az első szenvedély mohó fellobbanásaival, de a rutinos gurmán izlésével és raffinómánjával. Korom a szépnemnél oly előjogokat biztosít, amit sok fiatal szeladon megirigyelhet. A nők ösztönszerűleg megbecsülik azt, aki az ő értéküket teljes mértékben ismeri.

— Szentséged prédikációja lekemény gyökeréig megráz. Engedje, atyám, hogy megkérdezzem: hogy ébredt önben fel a nők iránt való különös hajlandóság?

— Tíz éves koromban öcsém dajkáját üldöztem forró és halálos szerelemmel. Tizenkét éves koromban szerelmes levelet írtam az aradi színház tagjának, Ujfalussy művésznőnek. (Kacsint. Nyilván sikere lehetett.) 14 éves koromban egy iskoláslányt Paulisra szöktettem. 16 éves koromban a legkomolyabban nőszülni akartam. Egy-

szer egy pesti utazó utánam lőtt háromszor az ablakon át, amikor menekültem. De filozófiám az élet veszedelmekből is csorbitatlanul került ki velem együtt!

Kálmán apostol olyan malasztal és olyan áhitattal beszél, mint egy afrikai misszionárius. Ha csupa ilyen hatvannyolc éves ur élne a Földön, Steinach professzor visszaadhatná a diplomáját.

Fekete Tivadar.

Kevesebb adót fogunk fizetni.

(Arsenovici pénzügyi vezérigazgató az új adótörvényekről.)

Arsenovici Gyula pénzügyi vezérigazgató ma Timisoaráról (Temesvárról) Aradra érkezett, hogy megkezdje az adókievetési előkészítő munkálatok megbeszélését az aradi pénzügyigazgatóság tisztviselőivel. A pénzügyi vezérigazgató két nappal ezelőtt jött Bucurestiből vissza, ahol táfékozódott a szenátus elé kerülő új adótörvény részleteiről. A mai megbeszéléseknek az volt a céljuk, hogy az adókievetési munkálatok előkészítésével az adókievetéseket meggyorsítsák. A vezérigazgató ma délelőtt fogadta az Aradi Közlöny munkatársát, akinek a következőket mondotta:

— Az új pénzügyi törvényt behatóbb tanulmány tárgyává tettem, azonban annak alapelveiről még részletesen nem nyilatkozhatom, mert azt még a parlament nem szavazta meg és azon még kisebb változtatások történhetnek. Egyet azonban máris mondhatok és ez az: hogvaz erdélyi és bánátsági lakosság jóval kevesebb adót fog fizetni, mint amennyit fizetett az eddig érvényben volt magyar adótörvények szerint. Az összeíró és adókievető bizottságok a törvény megszavazása esetén a legrövidebb időn belül meg fogják kezdeni a munkájukat. Annyi bizonyos, hogy a bizottságok március tizenötödikén megkezdhetik a működésüket és az új adók minden valószínűség szerint április elsején életbe lépnek. Az adóbevallások és kivetések nem lesznek olyan komplikáltak, mint a Titulescu-féle adótörvények szerint voltak. Az adóvallomását mindenki — mert olyan egyszerűek — aki csak írás tudó, kiállíthatja minden segítség nélkül. Ismét be fogjuk vezetni az adókönyvecskéket, amelyek azelőtt érvényben voltak. A nyugdíjtörvényen is lesznek lényeges változtatások. Ennek a törvényjavaslathoz az alapelveiről annyit mondhatok, hogy 35—40 évi szolgálat után mindenkit nyugdíjállományba helyezhetnek. Sőt 30 évi szolgálat után is minden orvosí bizonyítvány csatolása nélkül kérheti bármely köztisztviselő a nyugdíjállományba való helyezését. A nyugdíj összegének megállapításánál a három legutolsó esztendő átlagfizetése lesz alapul véve, a melyhez még a drágasági pótlék és a lakáspénz járul, valamint az a nyugdíjnak a 25 százalékát képező összeg, amelyet minden megfel nem nevelt gyermek után fizetünk. Az özvegyek annak a nyugdíjnak az ötven százalékát fogják kapni, amelyet a férjeik kaptak volna. A legfontosabb az, hogy a nyugdíjat azonnal annak a megállapítása után ki is fizetik.

A pénzügyorségre vonatkozólag még kijelenthetem, hogy az ugyan nem fog megszűnni, mint fegyveres testület, de mint pénzügyi rendőrség fogja funkcióját folytatni. Egyelőre csak Moldovában, Bessarabiában és Bukovinában vezetik be, ahol ezidőszert pénzügyorség nincsen és Erdélyben, de mindenütt csak a határok mentén, mert nem áll elég szakképzett ember egyelőre rendelkezésünkre. Szóval a pénzügyorség mint pénzügyi rendőrség fog a határok közelében tovább működni.

Egy új aradi költő.

(Látogatás H. Fodor Böskenél.)

Szolid, egyszerű otthon. A falakon képek: napsütéses tájak. Az íróasztalon könyvek, kéziratok. Az etageren apró nippel, groteszk japán figurák mosolyognak a belépőre. Az egész millió összhangban áll a költő szerény egyéniségével. Ebben a szobában halk álmódosások közben csipkefinom poémák születnek meg. A napsugár vibrál az ablakon és beszűrődik a kis szobába. Szemben ül velem H. Fodor Böske, az ifjú aradi költő. Feltűnően érdekes arc. Élénk, kifejezőteljes szemek, amelyek elmerengve tekintenek az előtte felhalmozott kéziratokra. Beszél önmagáról, a terveiről.

Három éve irogatok — kezdte. És amióta először vettem a tollat a kezembe, azóta folyton egy vágy sarkal: újságíró szeretnék lenni. Férjem és ismerőseim állandóan buzdítanak és én nagyon-nagyon megszerettem az írást. Érzem, hogy leiki szükséglet. Néha jönnek órák, amikor kell írnom és leülök az íróasztalomhoz. Egy cikkem már megjelent, éppen az önk lapjában...

Kis szünet. A költő keresgél a kéziratok között, miközben elmondja, hogy Berlinbe akar utazni, hogy ott elhelyezkedjék az egyik napilapnál. Előkerül néhány vers. H. Fodor Böske felolvassa őket. Keitöt itt közlünk:

En nem tudom...

En nem tudom, hogy mikor jön el értem

Az, akit várok, akit szeretek,
Az álmaimnak bübajos királya,
Ki magával visz, mint egy gyereket.

Tudom, nem jelai előre a jöttét,
Megjelenése se lesz nagy csoda:
Egyszer csak itt lesz Tavaszországból
Megkérdez, megyek-e vele-oda?

Nagy találkozó.

Hallgat! Csittulion minden külső
lárma!

Csönddél simuljon mindenféle neszt
Elérkezett a megnyitás órája,
A lelkem nyílik, — muzsikálni kezd.

Most hallgatok. Még véletlen se
hangzzék

a másoknak szánt, a lármas szavam:
Ritka vendég jön találkozni velem:
Megismerem ma rejtett önmagam.

Mit fog mutatni? Félek, szivdobogva,
Szén lesz-e, avagy bánatot hoz?

Sat? Vége? Nyílik... Emelt fővel
várlak

Te teleplező, nagy találkozó.

Valami kedves muzsika árad ki a

sorok közül. Ezekben a versekben a fiatal író önmagát adja. A csönd, a vágy, a várakozás, a csoda és a szerelem: ezek a főmotívumok. Sajátságos erő van a versekben... A felolvasott versek kéziratai ismét visszakerülnek az asztalra és ekkor elmondja, hogy csak modern könyveket olvas, de a túlzottan erotikusokat nem szereti. Kedvenc olvasmányai az orosz írók művei. A ködös oroszországi tájak, az ottani le-

gárikus élet — lekötik fantáziáját. No meg aztán a Farkas Imre verseit szereti. A lányok és az asszonyok poétáját már évek óta kedveli.

H. Fodor Böske egy pillanatra lehunyja a szemét és azt mondja:

— Talán nagyon is gyöngék ezek a versek...

A versek szerzője megérdemli, hogy Arad közönsége megismerje őt.

Serényi József.

üzembe helyezik a gyűjtősinór-gyárat.

Rabitz Mór öröksége. — Visszaemlékezés egy aradi feltalálóra.)

Néhány héttel ezelőtt érdekes öregről halt meg Aradon. Rabitz Mórnak hívták. Ez a porosz hangzású név különös képességekkel megáldott, a hétköznapin jóval túlterjedő tehetséget és ambíciót jelentett. Karakterisztikus alakja volt Arad ipari és kereskedői életének, huszonhét esztendővel ezelőtt került Aradra, nyomban vállalkozásokba kezdett, először egészen szerény körülmények között, majd mindinkább lendülő szerencsével és kései öreg korára úgy halt meg, mint az aradi gyűjtősinórgyár egyik érdekeltje, a Dobiáschi és Dörner-cég egyik belfagya.

Rabitz Mór neve már csak azért is ismerős az aradi közönség előtt, mert öccse volt annak a Rabitznak, aki a híres Rabitz-falak révén az építészeti terén alkotott újat. Az aradi Rabitz Mór találmányában, az ipari és gazdasági újítások terén semmivel sem maradt a Rabitz-fal föltalálójá mögött. Autodidakta volt, önmagát képezte, lankadatlan energiával, kallatlan sokat tanult és tudott is. Meséli róla, hogy egyszer egy nyári kirándulásán a fűbe heveredve a mező összes környező virágainak pontos terminus technikáját, összetételét és alkotórészeit elmagyarázta, hozzáfűzve azt, hogy a növényeknek milyen praktikus hasznát lehet vonni az ipari üzemek életében. Értett az asztalos, a lakatos- és a géplakatos-mesterséghez. Privátlakásában maga faragta a bútort, föltalált egy különös fajtájú téglát, de ami ennél sokkal meglepőbb: az aradi gyűjtősinórgyár gépeit, terveit, egész berendezését maga konstruálta. A legtöbb gép saját szabadalma ugyanarra, hogy a berendezés az ittjárt külföldieknek is fölkellette figyelmét.

Rabitz Mór portréja azért aktuális most újra, mert amint az Aradi Közlöny néhány hónappal ezelőtt megírta, az aradi gyűjtősinórgyárat több más gyárvalással együtt nacionalizálták és gazdasági föllendítésében és üzem behelyezésében élénk részt kért magának a világhírű Nobel-díjazott tudvalevőleg angol tőkéjét jelent. Annak idején el is határozták, hogy üzembhelyezik a gyűjtősinórgyárat és teljes vezetésével és dirigálásával Rabitz Mór bízzák meg. Rabitz vállalta a megbízást, amelynek azonban betegsége miatt nem tudott eleget tenni és így a gyűjtősinórgyár üzembhelyezése egy előre inaktív állássá vált, mert az érdekeltség Rabitz fölgyógyulását várta. A különchajlamu aradi self made man korán bekövetkezett halála azonban arra indította a gyárvalallat mögött álló tőkeérdekeltséget, hogy az üzembhelyezés esetére külföldről hoznak

szakképzett igazgatót. Meg is indultak a tárgyalások és Rabitz helyett Angliából, Londonból jön minden valószínűség szerint igazgató a gyűjtősinórgyár élére. A szünetelő gyár gépei újra megindulnak a legközelebbi jövőben és az öreg Rabitz már az egek kárpitja mögül fogja figyelni a magakonstruálta gépek produkálóképességét és azt a másfél liter feketekávé, amit idelent a földön naponta elfogyasztott, most már mennyei angyalok szervirozzák neki.

Irodalom, művészet

* **Heti műsor.** Hétfő: Román előadás. Kedd: Hazudik a muzsikaszó. C. bérlet. Szerda: Constantin abbé. Diszeladás. Bérletszünet. Csütörtök: Masa, operett-bemutató. Bérletszünet. Péntek: Masa. A. bérlet. Szombat: Masa. B. bérlet. Vasárnap délután: Hazudik a muzsikaszó. Este: Masa. C. bérlet.

* **Follinuszné jubileuma.** Az egész erdélyi magyar színészet ünnepe zajlik le szerdán este az aradi városi színház színpadán, ahol a megértő lelkek és kulturátszerető emberek jóvoltából ünnepet rendeznek. Csigaházy Etelnek, aki egy fél évszázadot meghaladó idő óta mint szerény, de annál lelkiismeretesebb és buzgóbb papnőjeként szolgálja a magyar szó ügyét. Nagy idők viharzottak el az ősz művésznő feje felett, élt háborúkban, élvezte a béke gyönyöreit, sorsa belesodorta a nagyvilág veszedelmébe és most mindezek után is az évek súlyától megtörtén, de lelkében tiszta és nemes idealizmussal hirdeti a szót, amely röpke ugyan, de amely, ha lélekből jön, a szívekhez szól. Ezen a szép és nagyszerű életfutáson okólnia kell nemcsak a színészek, hanem mindekinek, aki a kulturát szolgálja. Ott kell lennie, ha másképp nem, lelkileg mindenkinek, aki előtt értéke, becse van a lelkiismeretes igaz munkának s össze kell gyülekezniük nyelvi, faji és vallási különbség nélkül mindazoknak, akik úgy találják, hogy egy félszázados munkásság ünneplése általános emberi kötelesség, kutyorrás, amelyből bizalmat és erőt meríthet mindenki, aki dolgozni és alkotni vágy.

* **A Hazudik a muzsikaszó** nagy sikert aratott operett melódiai csendülnek fel vasárnap délután ismét az aradi színházban. Az operett vezetőszerepeit Balogh Böske, Galetta Ferenc, Selmeczy Mihály játsszák. A Hazudik a muzsikaszó a közönség óhajára kedd este is színrre kerül.

* **A legmodernebb budapesti táncokat** mutatja be Balogh Böske vasárnap este az Éj királynőjében. A budapesti Operaház prima ballerínája tanította be a

könnyed, de mégis nagy értékű itt még teljesen ismeretlen táncokat. Feltűnést keltenek még a darabban Balogh Böske toalettjei is, melyek direkt ez alkalomra készültek. Az Éj királynőjében a társulat összes elsőrendű tagjai fel lépnek.

* **Grandiózus rendezésben** mutatja be az aradi színház csütörtökön este Galetta Ferenc és Csányi Mátyás operettjét a Masát. Az utóbbi évek operettjüdságai között kétségtelenül a Masa szenzációként fog hatni, mert ötletei, témája és szépen csendülő melodikus muzsikája egy csapásra meghódítja a közönséget. Az operettjüdság iránt budapesti és bucarestii színházi körök nagy figyelmet tanúsítanak és minden valószínűség szerint az aradi bemutató után mind a két fővárosban színrre kerül a darab. A Masa címszerepét Horváth Mici alakítja, a férfi vezető szerepét pedig maara a szerző: Galetta Ferenc játssza. A darab vezető táncos szerepeit Balogh Böske tartja kezében, és gyönyörű táncai közül a pávatánc emelkedik különösen ki, amelyet Nirschy Emilia tanított be neki.

Mozi.

* **A bűnös város** izgalmas története vasárnap utóljára kerül bemutatásra az Urániában. Nem köznap, megszokott meséi és bonyodalma kép ez, hanem különös témája, feldolgozásának művésziessége és a szereplő személyek alakításai méltán megérdemlik azt a nagy érdeklődést, amelyet a színház közönsége a film iránt tanúsított. A gyönyörű felvételt mintegy megnyugtató keretet alkotnak az izgalmas meséhez s így a cselekmény iránt minden figyelmet lekötnek. A vasárnapi mozi közönsége bizonyára ugyanolyan dicsérettel hagyja el a színházat, mint a milyenek a film bemutatásának első percétől kezdve mindsűrűbben hangzottak fel.

* **Az elveszett lélek** címe annak a nagyszerű drámának, amelyet vasárnap és hétfőn mutat be az Apolló színház. A színház igazgatósága vasárnapra tervezte a Lady Hamilton történelmi film bemutatását azonban közbejött technikai akadályok miatt le kellett erről a tervről mondania és igyekezett egy hasonló értékű attrakciót kihozni. A szépséges Gritt Hegesa játssza a film főszerepét, az a művésznő, aki a legutóbb bemutatott Halálugrás című filmben ismert meg és szerett meg Arad mozikközönsége. A film egyébként is minden tekintetben művészi alkotás és bizonyára a közönség legteljesebb elismerésével fog találkozni.

* **Vérbeli dráma** kerül bemutatásra hétfőn az Urániában. Friedrich Zelné játssza a főszerepet. A más asszonya című filmszenzációnak, amely egy színész szerelmi történetét tárja elé, idegizgató változatokkal és meglepetésekkel. Egy szerelmes asszony eltévelyése, amely menekést keres a szerelem oltalmazó karjaiban s azután a rideg és kíméletlen bűnhődést megrázó tragikummal tárja elének ez a nagyszerű film.

— **Székrekedés.** Krafft-Ebing professzor, az ideggyógyítás világhírű kutatója, a FERENC JÓZSEF keserűvizet sok esetben kipróbálta s hatásával mindig meg volt elégedve.

Csehek Berlinben.

(A márka katasztrófájának következményei.)

(Az Aradi Közlöny berlini tudósítójától.) Az egyre mélyebbre zuhanó márka Németországban, de főként Berlinben ismét új idegeninváziót eredményezett. A legutolsó invázió azzal a meglepetéssel szolgál, hogy a naponta érkező külföldiek, akik üzleteket akarnak kötni, már nem Amerikából, Hollandiából, Skandináviából vagy Bécsből, hanem Csehországból jönnek. A szállók telve vannak prágaiakkal, reichenbergiekkel, gabloncaikkal és egyéb csehszlovák városkák lakóival. Berlin utcáin az utóbbi két héten már nem oroszul, hanem csehül beszélnek. Az idegenek azonban már nem az üzleteket keresik fel, hanem a tőzsdére vándorolnak, ahol német értékpapírokat vásárolnak, német vállalatoknál érdeklőséget vállalnak, újakat finanszíroznak. Legszívesebben olyan vállalatok iránt érdeklődnek a csehek, amelyek festmények és antikvitások vásárlásával és eladásával foglalkoznak. Rengeteg képet vásárolnak, ugyancsak butorokat, régi értékes szöveteket, porcellánokat és egyéb régiségeket. Az ilyen cégek névleges tulajdonosai természetesen németek, de nemcsak strohmanokként szerepelnek, hanem tevékeny részt is vesznek az üzletvezetésben. Nagy az érdeklődés a gépgyárak iránt, vásárolnak ezenkívül papírokat, szöveteket és egyáltalán nagy tömegekben árukat. Minthogy a márka zuhanása dacára az árak még mindig elég alacsonyak, a részvények jövője rózsás. A német lapokban gyakran jelennek meg hirdetések, amelyekben tőkét keresnek. A tapasztalat szerint a hirdetőket hetven százaléka csehszlovák.

Néhány érdekes apróság a zuhanó márka országából. A nagy biztosító társaságok körlevélben értesítették üzleti feleiket, hogy három éven belül nem fogadják el díjtételeket, de a biztosítás továbbra is fennmarad. Ez intézkedés oka: a figyelmeztetések, levelek, könyvelés, alkalmazottak költségeinek nagysága. Sokkal olcsóbb, ha három évig kamatozatlanul maradnak a díjak. Kiderült, hogy sokan annyi készpénzzel sem rendelkeznek, hogy elhanyagolt hozzátartozójukat eltemessék. A szász kormány úgy oldotta meg ezt a problémát, hogy elrendelte, miszerint az egész országban ingyen temetik el azokat hozzátartozóit, akiknek nincs pénzük a temetésre.

Néhány berlini gimnázium felső osztályaiban feltűnt a tanároknak, hogy egyes jó előmenetelű diákok visszamaradtak tanulmányaikban. Kutatták ennek okát, de eredménytelenül. Végül is megállapították, hogy a diákok az órák alatt és a

szünetekben a tőzsdei jelentéseket tanulmányozzák. Az újabb vizsgálat kiderítette, hogy egész osztályok spekulálnak a tőzsdén. A diákok egy részét kizárták az iskolából. Kiderült, hogy sok gimnazista többszörös milliomos lett, márkában. A berlini tőzsdén egy bankház működik, amelynek alkalma-

zottai kivétel nélkül 24 évnél fiatalabbak. Ez a bankház igen tekintélyes és nagy forgalmat bonyolít le. A bank főnöke nem idősebb, mint bármely alkalmazottja és különben is az a vezérelve, hogy csak fiatalembereket alkalmaz. A fiatal bankár Berlin egyik leggazdagabb embere.

Mulatság a sárga halál körül.

(Régi aradi és aradmegyei farsang a kolera idején.)

Irtak akkoriban 1874-et. Az előző esztendő egyik legszomorúbb éve volt Aradvárosának: akkor dühöngött legnagyobb mértékben a sárga rém: a kolera és temérdek áldozatot szedett. A következő év szomorúan köszöntött az aradiakra, mert nagy volt a nyomor. Ezen pedig segíteni kellett. Arad akkori társadalma sietett a rettenetes év nyomorgóinak segítségére és egymásután rendezte a különböző mulatságokat, amelyeknek tiszta jövedelméből a kolera-sújtott családokat segítette.

A szigorú báli tudósító.

A legelső táncmulatságot 1874. január elején a város ifjusága rendezte. A farsangot megkezdő bálról az akkori krónikás nem a leghizelgőbb szavakkal emlékezett meg. Azt írta többek között, hogy „ez az első táncestély nem igen sikerült, amennyiben különösen táncosnő aránylag sokkal kevesebb jelent meg, mint táncos.” Milyen nagyot fordult az idő azóta! Manapság sokkal több a hölgy a mulatságokon, mint a férfi. De nézzük, mit mond még az egykori krónikás: „A mostoha viszonyoknak, vagy az ezek folytán uralkodó általános kedvtelenségnek rojzuk-e föl e nálunk szokatlan jelenséget, nem tudjuk, csak az bizonyos, hogy ez a táncestély nem ütött úgy ki, mint tavalyi elődei. Az aradi hölgykoszoru néhány igen szép virága ezuttal blazirt volt s meglegedett a karzaton a néző szerepével, holott máskor egyes bálicsoportok keresett központjai voltak. Akik azonban a teremben voltak, jól mulattak s csak a kora reggel hűtötte le tánc kedvüket. Az öltözékek, mint rendszeren, különbözők voltak — a diszítésben s alig volt egy, melyet különösen egyszerűnek lehetett volna mondani, hiába, hölgyeink nagyobb részénél változhatlan jelszó: diszes és drága báli ruha, vagy inkább semmi!”

Milyen szigorú volt a névtelen báli tudósító! Most merjen valaki ilyen tónusban írni táncmulatságokról, ha kedves az élete.

Hogy mulatott a jó vidék?

Borosjenőn sokáig minden évben ugynevezett kórházbalat rendeztek, amely megyeszerte híres volt. Az 1874. évben a rendes balat megelőzően jótékony célú táncestély előzte meg, amelynek jövedelmét az előző évi kolera-járvány idején elhaltak árváinak segélyezésére fordították. Összesen 70 forint 90 krajcár jutott a jótékonykodás oltárára, ami akkoriban nagy summa volt. A báli tudósító nem részletezi a táncmulatságot, csupán azt jegyzi meg, hogy a hölgyek egyszerű, olcsó karton-ruhában jelentek meg. Még valami a tudósító tollára került: a vacsora, amelyet maguk a hölgyek adtak és el lehet képzelni, hogy „a három terített nagy asztal az egész éj folyamán görnyedi a legizletesebb hideg ételeket tartalmazó tálak mindent

inyenre kedves hatást gyakorló terhe alatt, — hát még a meleg ételek, ezekről nem is szólhatunk!”

De azután február 1-én megtartották Borosjenőn a híres kórházbalat. Ez azonban — mint az akkori beszámolóból kiderül — nem sikerült, mert nem volt „animo.” A táncsorozatot Walzerrel kezdték, ami baj volt. A recenziót szószerint közöljük: „Az egyik rendező ujjongott a tánc közben, tehát ő vígan volt; a másik pedig 5-6 táncos élén egész éjen át felségesen mulattatta a bájos Berta-párt, mint ha erre, a többiek bosszantására ki lett volna bérelve, tehát ezek is jól mulattak. A kritikus pedig szidta magában a főfajós új férjet, aki arra elől idő előtt haza vitte az egész bál legkedvesebb ifju hölgyét. 10-15 táncosné folyvást ült, olyan is volt, aki egész éjen hiába várt táncosra.”

Nem maradt el Pankota sem, amelynek kaszinóbájlai mindig híresek voltak. Itt már a táncrend nem volt divatos, hanem a régi öregek módjára csárdással kezdődött az estély. Csak az volt a baj, hogy a csillárok gyertyáinak tövében sok volt a papírrózsák s ha egy gyertya leégett, tüzet fogott a papír virág. A bálkirálynőt az 1874. évi kaszinóbálon Világos adta Pankotának. A krónikás nem nevezi meg a „finom, művelt, szelid, szende, mégis vidor, kedélyes modoru, rendkívül csinos, igen egyszerű viseletű, gyönyörű természetű, bájos szépségű” hölgyet, aki — ha él — most tisztességes koru nagymama, aki bizonyára könnyes szemekkel emlékezik vissza arra a boldog estére, amikor bálkirálynőként hódoltak előtte a pankotai deli legények. A pankotai kaszinóbálon Pécskát és Buttyint kivéve, képviselve volt egész Aradmegye és Aradról is sokan mentek ki. De azért Pankota ma sem hagyja magát s ha a kaszinó estélyt rendez, eseménye az a farsangnak. A tradíció Pankotán nem halt még ki.

Az aradi farsang.

Az 1874. esztendő farsangja Aradon eléggé hangos és vidám volt. A régi tüzoltók a Fehér Keresztben rendezte bálját, amely este 9 órától másnap reggel 7 óráig tartott s amelyen a csárdásokat szünni nem akaró tapsokkal ismételtették. Szépen sikerült ugyancsak a Fehér Keresztben a honvédegyület javára rendezett álarcos-bál. A krónikás megjegyzi, hogy ezen a bálon képviselve voltak az előkelőbb körök is, amelyek szintén résztvettek a szünóra után bekövetkezett táncolásban. Az új tüzoltók aradmegyei mulatsága sikerült legjobban a farsangon. Különösen „a fényűzés nélküli öltözetek csinosága” tűnt fel. A lady patronesse szerepét báró Bánhidly Béláné vitte, akiről az akkori báli tudósító a legnagyobb elragadtatással ír. A farsangot az ifjusági táncestély zárta be.

Erről a következőket olvassuk az Alföldben: „Városunk legszebb hölgyeinek nagyrésze ott találkozót adott egymásnak s jól tudván, hogy az idén ez az utolsó ilyen mű mulatság, egész lélekkel, odaadással s kedéllyel folyt a tánc reggelig. Hogy szebbné-szebb toillettek voltak, azt Aradon felesleges említeni, mert arról a mi hölgyeink soha sem mondanak le, pedig egyéb bájjaik feleslegessé teszik a fényűzéses öltözéket.” Ugy látszik a sok változásban csak az aradi nők nem változtak, megtartották anyáik és nagyanyáik szokását — legalább az öltözködés tekintetében.

Végül nyomát találtuk a régi Alföld egyik számában, hogy az izr. nőgyelet is rendez purim-estélyt, de magáról a mulatságról nem számol be a lap szigorú báli referense.

Hogy áll a leu?

Január 26-án fizettek 100 lelért:

Párisban 7.— frankot
Zürichben 2.15 frankot.
Budapestben 1350 koronát

EZ ARADI!

*
Tej.

Ma délelőtt kilenc órakor a Nádasdy-palota udvarában épilletes közgazdasági jelenetet láttam. Négy ujaradi parasztsasszony tejes köcsöggel és tejeskannával felszerelve állt a palota udvarán vígan fojdogáló vízcsap előtt és kannákat, köcsögjeiket vízcsap alá tartották. Föleresztették a tejet. Föleresztették, még mielőtt piacra került volna. Ezek a tejesasszonyok házról-házra járnak, árulják a tejet és ha át is hozzák a vámon, minden esetre tejet hoznak viz nélkül. Mire az ártatlan fogyasztó elé kerül, tej lesz belőle vízzel. Tanum a Nádasdy-palota, a vadmacska és a kut.

Tisztelt közgyűlés! Engedjék meg, hogy felelevenítsem egy régi emlékemet. Történt egyszer Szabadkán, hogy valami misztikus társaság nap-nap után ellopta az éjszakai lámpatolvajegyesület két héttig működött, amíg aztán a városi tanácsnak egy szenzációs ötlete támadt. Éjszakára minden gázlámpa mellé egy rendőrt állított, hogy el ne lopják. Indítványom egy rövid mondatban összefoglalható. Tekintetes tanács! Tisztelt Ház! Tessék minden aradi vízcsap mellé egy rendőrt állítani. Ez részben növeli a közbiztonságot, részben javítja a közéletet. Ötletemért díjmentesen kérem a városi főtanácsnok címet kiutalványozni. Maradok tejjel, mézzel és vízzel folyva: (f. t.)

— A hajthatatlan törökök. Lausanából jelentik: A törökök intranzigens magatartása még most sem változott meg. Izmed pasa holnap adja át a nagyhatalmak megbízottjainak a törökök választát. A legtöbb török szakértő azonban már napok előtt utasítást kapott arra, hogy utazzék haza.

HIREK.

Flekktifusz-eset Aradon.

(Kiknek kell jelentkezni? — A városi főorvos szigorú rendszabály.)

Az Aradi Közlöny jelentette a napokban, hogy a rendőrség fogdájában flekktifusz gyanús tünetek között megbetegedett egy Dóka Péter nevű ember. Dóka Péter kiütéses tifusszal fertőzött területéről jött Aradra és ezért azonnal a közkórház fertőzőbeteg osztályára szállították és a fogdát fertőtlenítették. A Timisoarára küldött vérvizsgálat eredményét ma közölték a vármegyei közkórház vezetőségével, amely minden kétséget kizáróan megállapította, hogy Dóka Péter flekktifuszban betegedett meg. A városi orvosi hivatal a legsürgősebb rendszabályokat fogantatosította, hogy a rendkívül súlyos betegség elterjedését megakadályozza. Dr. Cucu Vazul városi főorvos a flekktifusz megbetegedéssel kapcsolatban a következőket közli:

— A flekktifuszban megbetegedett Dóka Pétert a kórházban ápolják. A vele érintkezett emberek egy részét fertőtlenítették. Tekintettel arra, hogy ezt a betegséget élősködők okozzák, ezért a közönség saját érdekében fokozott mértékben ügyeljen a tisztaságra. Az orvosi hivatal a következőket hívja fel sürgős jelentkezésre: Kassay József, Mariner Lajos, Kammer Sándor, Novák Antal, Kerner György, Mézáros Mihály, Ples Milán, Clepe János, Velomiron Miklós, Mócz Jenő, Simandan Tódor, Radu Traján, Lukács Péter, Lukács János, Carabas János, Kalt Pál, Bócz Péter, Argovits István, Schmidt György és Lázár Ferenc. A felsoroltak együtt voltak Dóka Péterrel és nincs kizárva, hogy fertőzve vannak kiütéses-tifusz-bakteriumokkal. Ezért saját érdekükben minél előbb jelentkezzenek a városi orvosi hivatalban, hogy ott megvizsgálják és fertőtlenítsék őket.

— Kicsérítették a bucaresti olasz követet. Bucarestből jelentik: Az Univerul jelentése szerint Franklin Martin bucaresti olasz követet visszahívták. Utóda Viano gróf szófiai követ lesz.

— Jugoszláv vasút Szalonikiig. Belgrádból jelentik: Az athéni szerb követ a görög kormányt értesítette, hogy Jugoszlávia a szaloniki szabad zónával kapcsolatban a jugoszláv határtól egész Szalonikiig vasutvonalat épített.

— A bezárt gimnázium. Clujról (Kolozsvárról) jelentik: Az oradea-marei (nagyvárad) premontrai gimnázium ügyében tegnap küldöttség érkezett az itteni közoktatásügyi részorhoz. A küldöttséget azonban csak hétfőn fogják fogadni.

— Emeini fogják a husárait. Arad város vezetősége ma tárgyalásokat kezdett az aradi hentesmesterek és sertéskereskedők megbízottjaival, akik azzal a kéréssel fordultak a városhoz, hogy emelje fel a sertés-hús és a zsír maximális árát, mert a jelenlegi maximális árak mellett lehetetlen a megállapított árakon árusítani. A város vezetősége nem zárkózott el a kérelem elől és annak a nézetének adott kifejezést, hogy az ügyet előbb meg kell vizsgálni és amennyiben méltányos a hentesmesterek kérése, a prefektus jóváhagyásával teljesítendő.

Vasuti szerencsétlenség Arad megyében.

Az aradi személyvonat nekiment egy tehervonatnak. — Rémhírek Aradon.

Könnyen végzetessé válható vonatösszeütközés történt ma reggel az Arad és Savarsin (Soborsin) között közlekedő személyvonattal. Reggel öt óra után néhány perccel kellett befutni Milovára az Aradról induló személyvonatnak. Még koromsötét volt. A vonat vezetője nem látta, hogy azon a sín páron, amelyen a személyvonatnak meg kellett volna érkeznie, teherkocsik állnak. Szerencsére körülbelül száz méter távolságra észrevette a teljes sebességgel mozgó vonat előtt veszteglő kocsikat és minden erejével fékezni kezdett. Az összeütközést azonban nem lehetett megakadályozni. A személyvonat menetét némileg sikerült a vonat vezetőjének meglassítani és ennek köszönhető, hogy nem a teljes gyorsaságával rohant bele a teherkocsikba. Az összeütközés megtörtént. Hatalmas recsegés, ropogás rázkódtatta meg a hajnal csendét. A vonatban még az utasok nagyobb része aludt. A horzasztó zajra a legkétségbeesettebb pánik tört ki közöttük. A csomagok leestek a hálókából. Az utasok egy

része az összeütközéstől a kocsi padlóján fetrengett, a másik része pedig rémülten menekült és ugrott ki a kocsikból ajtón-ablakon keresztül.

Különös véletlennek köszönhető, hogy az összeütközés vagy a pánik következtében emberéletben nem esett kár. A mozdonyvezető súlyosan megsérült és a fűtőszervengett kisebb horzsolásokat. Az utasok között szintén történtek enyhébb sérülések. A mozdony összerongálódott és három kocsi kitért. Az aradi állomásról az összeütközés hírének vétele után azonnal segélyvonat ment a helyszínre. A megrongált pálya kijávitásához hozzáfogtak, amelynek befejezése késő estig tartott. A Bucarestből Aradra jövő gyorsvonat a megrongált pálya miatt csak a késő délutáni órákban tudott befutni az aradi állomásra. Az összeütközésről Aradon ma rémhírek keringtek, amelyek szerint a katasztrófa huzsonhét halottja van. Az elterjedt hírek szerencsére nem felelnek meg a valóságnak.

— Román képzőművészek Aradon. A kultuszminisztérium ma kérdést intézett a város vezetőségéhez, hogy van-e Aradon alkalmas terem, amelyben kép- és szoborkiállítás rendezhető. A minisztérium ugyanis február hónapban romániai festő- és szobrászművészek részvételével kollektív-kiállítást szándékozik rendezni. A város értesítette a kultuszminisztériumot, hogy a Kulturpalota kisterme a kiállítás rendelkezésére áll.

— Házasságok. Leopold Frigyes és Borszék Erzsike f. hó 23-án házasságot kötöttek.

— Anday Ella, a sátoraljai városi színház népszerű primadonnája és oravicai Csics Béla Iara de josi gyógyszerész Szegeden házasságot kötöttek.

— Megegyezés a kéményseprőkkel. Az aradi munkafelügyelőség ma tárgyalta a kéményseprőmunkások kollektív-szerződésének ügyét. A tárgyaláson megjelentek a bizalmiférfiak, akik előadták, hogy új kollektív-szerződést akarnak kötni. A tárgyalás folyamán a munkaadók megegyeztek munkásaikkal. Az új kollektív-szerződés csak néhány pontban tér el a régi szerződéstől. A tárgyalást Popescu inspektor vezette.

— Szülőj-tanfolyam Aradon. Megírta az Aradi Közlöny, hogy a tavasszal szülőj-kurzust nyitnak az aradi elemi iskolai tanulók részére. Az aradi tanfelügyelőség útján arról értesülünk, hogy márciusban a felsőbb hatóságok rendelkezése megkezdik a szülőj-tanfolyamot, amelynek vezetői elsőrangú szakemberek lesznek. A kurzus egészen augusztus végéig tart. A nyáron át pedig a vidéki elemi iskolai tanítók is részt vesznek a szülőj-tanfolyamon.

— Elfogott betörők. Az alvácsei csendőrség elfogta Fag Miklóst és Bán Sándort, akik éjnek idején betörték Juhász József ottani gazdájába és különböző értékeket elraboltak.

— Az ügyvédi kongresszus. Clujról (Kolozsvárról) jelentik: Az itteni ügyvédi kamara tegnap Isacu Aurél dr. elnökletével ülést tartott. Az ülésen több fontos pont került megvitatásra. Többek között az ügyvédi kongresszus megtartásának kérdésével is foglalkoztak és a kamara hozzájárult ahhoz, hogy az ügyvédi kongresszust Oradea-maren (Nagyváradon) tartsák meg.

— Iskolaiünnepély. Szép ünnepélyt rendeztek e hónap 25-én az állami leányközépiskola tanári kara és növendékei Németh Imre igazgató tiszteletére, abból az alkalomból, hogy Öfelsége a király a lovagrenddel tüntette ki. Dr. Boca Margit tanárnő lendületes beszédben méltatta az igazgatót a tanügy terén szerzett érdemeit és rámutatott arra, hogy ez a kitüntetés egyszersmind az iskola kitüntetése is, amely nemzeti és valláskülönbség nélkül, a legjobb egyetértésben, az állam intenciói szerint neveli és oktatja növendékeit.

— Áprilisban megdrágul a vasút. Nemrégiben hírt adtunk arról, hogy a CFR. vezérigazgatósága a közeljövőben ötven százalékkal felemeli a vasuti tarifát. Az aradi állomáson azt a felvilágosítást nyertük, hogy a vezérigazgatóság leiratot küldött az összes romániai vasutállomások főnökeihez, hogy április elsejétől kezdve ötven százalékkal felemelik a vasuti tarifát.

— „Olla“ gummi föltétlenül biztos.

— Az önkéntes tűzoltók közgyűlése. Az „Aradi Önkéntes Tűzoltókar“ f. évi február hó 4-én, vasárnap délelőtt 10 órai kezdettel tartja meg a városháza emeleti kistermében évi rendes közgyűlést a következő tárgysorozattal: Elnöki jelentés az elmúlt évről; a számvizsgáló bizottság jelentése; költségelőirányzat; egyes megüresedett állások betöltése; indítványok. A közgyűlésre a kar működő, alapító, tiszteletbeli és kiérdemesült tagjait ezúton is meghív-

juk. A parancsnokság nevében: Záray Jenő, elnök. Kalmár Tibor, titkár.

— Pellegrini, a népszerű vívómester, dr. Palágyi Jenő ur cikke által felkeltett érdeklődésre való tekintettel február 1-től kezdődőleg vívótermében, Str. Romanului (Zrinyi-u.) 2. vívóterem testfejlesztési tanfolyamot nyit. Érdeklődni a kurzus iránt ugyanott.

— Aranyat, ezüstöt magas áron vesz Reiner József, Lutheránus-templom mellett.

— Orvosi hír. Dr. Wiener Imre volt kórházi főorvos, bel-, tüdőbeteg szakorvosa Str. Consistorului (Batthyány-u.) 28. alatt (bejárat Andrassy-ut 22. felől is) rendelését megkezdte. Rendel. d. e. 9—10-ig, d. u. 3—5-ig.

— Manicüröztesen Fehér sl Comp. salonjában.

— Meteor-bál február 17-én.

— Az aradi Hakoah Sport-Egyesület e hó 28-án, vasárnap délelőtt 10 órakor tartja rendes évi közgyűlést a Városi kávéház emeleti klubhelyiségében, melyre az összes tagok szíves megjelenését kéri az elnökség.

— Tavaszi és nyári divatlapuj-donságok kaphatók Naményi papírüzletében.

— Milyen áremelést kérnek a kávék? Az aradi vendéglősök és kávék küldöttsége ma kérvényt nyújtott át Gheorgescu János belügyi vezérfelügyelő-prefektusnak, amelyben a kávéházi árak felemelését kéri. Az aradi kávék a következő árak megállapítását kívánják: fehér kávé 5, egy pohár tej 2.50, tea citrommal 5, limonádé 5, málnaszörp 5, csokoládé vagy kakaó 6, tejszín hab 1.25, egy doboz szardinia fél citrommal együtt 36 lei. A hatóságoknak mindenesetre körültekintőnek és óvatosnak kell lenni az élel emez újabb megdrágulásával szemben.

— Meglopták Csávossy bárót. Timisoaráról jelentik: Báró Csávossy József borbói földbirtokos tegnap Budapesten át Bécsbe akart utazni. A pénztár előtt elhelyezte hatalmas utazóböröndjét és télikabátját és megkért néhány ott időző urat, hogy vigyázzanak a csomagjára, amíg jegyet vált. Mire visszatért, a holmik eltűntek. Csávossy báró nyomban jelentést tett a timisoarai pályaudvari rendőrségnek, amely azonnal átkutatta az induló vonatokat és a várótermeket. Az ellopott bőröndben ruhák és fehéreneműk voltak, mintegy 40—50000 lei értékben. A gyanu odairányul, hogy a tolvaj Ronáczkülváros felé tűnt el, mert Csávossy báró kalapját a Ronác felé vezető úton megtalálták. A följelentést Csávossy báró a timisoarai sziguranácán is megtette. A nyomozás folyik.

— Megölte az apja sértegetőjét. A csendőrség elfogta Zoll Tódor vasioai legényt, aki néhány nappal ezelőtt agyonütötte Opreán Antal földművest. A gyilkos azt mondta a vallomásában, hogy Opreán többször sértegette és bántalmazta aiját és egy korcsmai verekedés során leütötte. Beszállították az aradi ügyészségre.

— Vendéglátásból — dohány-csempészes. Sinca Mihály silindiai (seléndi) öreg gazdálkodó a tavalyi nagy hidegek idején két pénzügyört invitált melegedni a lakásába. A pénzügyörök körülnéztek a lakásban, csempészdohányt és dohányvágókészüléket találtak. A vendéglátó gazdát feljelentették jövedeki kihágásért. Ma tárgyalta az ügyet az aradi törvényszék, amely 500 lei pénzbüntetésre ítélte.

— Internálják a színházi merénylőket. Budapestről táviratozzák: A vizsgálóbíró a Fővárosi Operett-színház elleni merénylet ügyében folytatott vizsgálat során 11 tünnetőt szabadlábra helyezett. Továbbra is fogva maradnak: Hefner Gyula mérnök, Kozmer Károly közgazdasági egyetemi hallgató és Balkó József rendőrségi díjnok. A szabadonbocsájtottak ellen ennek dacára megindul az internálási eljárás.

— Ertesítés. A n. é. közönség szíves tudomására adjuk, hogy „Vadászkürt” éterünk vezetésére megnyertük Sugár József urat, aki éven át a „Fehér Kereszt” üzletvezetője volt. Hisszük, hogy a jövőben is sikerül a n. é. közönség teljes megelégedését kiérdemelni. Tisztelettel: Szalpéter és Sebestyén, tulajdonosok.

— AAC. közgyűlés. Folyó évi január hó 28-án, vasárnap tartja az AAC. rendes évi közgyűlését a városháza tanácstermében d. e. 10 órai kezdettel, melyre a tagok minél nagyobb számban való szíves megjelenését kéri az elnökség.

— Tavaszi divatlapok megérkeztek. Kelet.

— Az Aradi Athletikai Club februárius 3-i Karneval-estélyével kapcsolatban mindennemű levelezés és küldemény az AAC. vigalmi-bizottságához Marosi Miklós címére Str. Mocioni (Orczy-utca) 6. szám alá küldendő.

— Szerelem a patikában, De Mariska, mi ez? Egy Pál-utcai fiú levele, Megugrattam a feleségemet, A peches orvos, Szenzációs hírek, Tréfas apróhírdetések, sib. című érdekes eikket közöl az „Aradi Fáklya” legújabb száma.

— Az aradi mérnök- és építészegylet saját helyiségében f. hó 30-án, kedden délután 6 órakor Neidenbach Emil tagtársunk „Matematikai problémák az ókorban” címmel előadást tart. A t. tagtársakat és érdeklődőket szívesen látja az Elnökség.

— „A tolvaj jóbarát” című, mai számunkban megjelent cikkre a következő felvilágosítás kaptuk: Hatzelhofer Ádám kereskedő tárcáját nem lopta el Rosenfeld Vilmos. A kereskedő ittas állapotban tért be a kocsmába és nem emlékezett arra, hogy kabátjának melyik zsebébe tette az órát és abban a hiszemben, hogy Rosenfeld volt a tolvaj, a rendőrségre sietett, de mire visszatért a rendőrökkel, megtalálta zsebében az órát. Rosenfeldet ma szabadonbocsájtották.

— Talált utlevél. Ma délelőtt egy Németországban kiállított utlevelet találtak. Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrségen.

— Betörések és lopások Aradon. Vakmerő betörést követtek el tegnap délután Stanca Emil aranykéz-utcai lakosnál. Stanca Emilné délután négy órakor otthagya lakását néhány percre, mert az udvar végén levő mosókonyhában akadt dolga. Egy jömadár megneszette az üresen hagyott lakást és oda behatolva, összeszedett minden található értékes holmit. Feltörte a szekrényeket és körülbelül 17 ezer lei értékkel együtt távozott. Stanca Emilné abban a pillanatban tért vissza lakásába, amikor a betörő távozni akart. Az uriaszony segítségért kiáltott, a betörő futásnak eredt és sikerült elütnie a lopott holmikkal. Stanca Emil a betörésről jelentést tett a rendőrségen, amely megindította a nyomozást. — Ormosi Jánosné feljelentést tett a rendőrségen, hogy 800 lei értékű kasszát ellopott. — Bársony

Andor kereskedőtől egyezer lei értékű aranyláncot loptak el. A rendőrség megindította a nyomozást.

— AMTE. január hó 28-án tartja évi közgyűlését a Városháza emeleti tanácstermében délután 2 órai kezdettel, melyre az összes tagok szíves megjelenését kéri az Elnökség.

— Nem tudják kiadni a Meyer lexikont. A lipcsei irodalmi intézet még három évvel ezelőtt elhatározta, hogy újra kiadja a németek legkiválóbb enciklopédiáját, a Meyer-lexikont, amely nálunk is közkezen forog. Az utolsó kiadás 1909-ben jelent meg, a pótkötetek pedig 1912-ben. Össze is állították a lexikon egész anyagát, ki nyomtatni azonban lehetetlenség. Kiszámították, hogy az új kiadás egy-egy köteté ötven-hatvan millió márkába kerülne a papír- és a nyomdaárak rettenetes drágasága miatt. Ezenkívül az új kiadás sajtó alá rendezéséhez, vagy három száz millió márkára van szükség s ezzel az összeggel a kiadó-vállalat ma nem rendelkezik.

Ellen-bál. (Ami a rendőrség betiltott.)

Ma este a legnagyobb siker jegyében zajlott le az aradi hírlapírók jelmez-estélye, amelyet már hetek óta lázas érdeklődéssel várt Aradváros közönsége. Amikor köztudomásúvá lett, hogy az aradi sajtó munkásai jelmezestélyt rendeznek, elhatalasította ma estére hirdetések vasoráját több egyesület és magántársaság, hogy valamennyien résztvegyenek a mai bálban. Néhány nappal ezelőtt több aradi uricsalád meghívót kapott Basch Simon ur aláírásával, aki bejelentette, hogy január 27-én este, pont abban az időben, amikor az újságírók rendezik báljukat, a saját lakásán ellen-jelmezestélyt rendez. A jóízű közönség anti-pátiával fogadta Simon mester ötletét, de ő ezzel sem törődött, hanem megkezdte az előkészületeket. Külön megbízottat küldött le Orsovára halbeszerzésre. A halak szerencsésen meg is érkeztek Aradra. A torták rengeteg tömegét kotyvasztatta össze Basch ur, aki mindent összehalmozott Salacz-utcai lakásán, ami szem-szájnak ingere. Oly nagyszabásúnak tervezte az ellen-bált, hogy igénybe akarta venni a Salacz-utca egyik kis bankjának helyiségeit is, amelynek vezetői szülkebb környezetéhez tartoznak.

Basch ur közben büszkén biccegett a Korzón és szinte lerítt az arcáról az önelégültség, hogy majd ő megmutatja az újságíróknak, akik keztyűs kézzel varták meg, amikor a határon valuta-csempészésen rajta csípték. Mint említettük, az egész városban feltűnést keltett az ellenbál-tervezés. Többben megkérték Bascht, hogy halassa el egy nappal a saját külön estélyét, de Simi hajthatatlan maradt, elvégre nem azért szórta két kézzel a könnyen szerzett pénzt, hogy megretiráljon. Nem így gondolkodott azonban a rendőrhatalóság, amely egész egy-

szerűen betiltotta a valutasibere jelmez-estélyét. Erre Basch ur nyilvános helyen, a Központban akarta rendezni estélyét. Engedélyt azonban erre sem kapott. Mit tesz ilyenkor egy Basch? Egész egyszerűen azt cselekszi, hogy rá igyekszik birni meghívott vendégeit, ne menjenek el az újságírók báljára, ha már az övére nem jöhetnek. Természetesen közismert ékesszólásának nem volt mindenütt eredménye.

Franciaország most már diktál.

(Győztes és legyőzött. — A franciák szigorú intézkedései. — Nagy izgalom Essenben.)

Párisból jelentik: A tegnapi düsseldorfi értekezleten a franciák elhatározták, hogy a következő intézkedéseket léptetik életbe. Felállítják a ruhrvidéki vámvonalat, kiutasítják a magasabb rangú német tisztviselőket, megteremtik a ruhrvidéki valutát és megszüntetik a szénszállítást Németország felé. Berlinből jelentik: Párisi hírek szerint a francia kormány el van szánva arra, hogy a legerőszakosabb eszközöket veszi igénybe.

A fenyegetéseket komolyan kell venni, mert ha a franciáknak sikerül az egész vasutvonalat kezükbe venni, közel áll a nyugati vidéknek Németországtól való elszakítása.

Nem lesz moratórium.

Párisból jelentik: A jóvátételi bizottság a Németországnak engedélyezendő moratóriumot elutasította és megállapította, hogy Németország Franciaországgal és Belgiummal szemben általános mulasztást követett el. A jóvátételi bizottság ülése után hivatalos körökben kijelentették, hogy Franciaország és Németország között helyreállt a győztes és legyőzött viszonya. Franciaország többé nem tárgyal Németországgal, hanem csak diktál. Németország tartozik enegedelmeskedni az intézkedéseknek, különben újabb szankciókra kerül a kor.

Nagy izgalom Essenben.

Essenből jelentik: A bányatulajdonosok visszatérésekor a tömeg a „Deutschland über alles”-t énekelte. A franciák gépfegyvereket állítottak fel, a katonák szuronyszegezve nyomultak a tömeg ellen. A rendőrség vezetője kijelentette, hogy hajlandó megvédeni az inzultusoktól a franciákat, de követeli a gépfegyverek eltávolítását, ami meg is történt. A városban oly izgatott hangulat uralkodik, hogy senki sem tudja, mi történhetik a következő pillanatban? A franciák mérlegelve a helyzetet, mindent elkerülnek, ami a polgárok izalmát fokozhatná.

Dortmundból jelentik, hogy az itteni kereskedelmi kamarával hi-

Ma azután látván, hogy báljából semmi se lesz, a „splendid” milliomos igyekezett áruba bocsátani a torták és halak tömegét, kínálta cukrásznak, vendéglőnek, kávéháznak. Legalább maradjon meg a veszett fejszének a nyele. A vége pedig az ennek az izléstelen okvetetlenkedésnek, hogy Basch ur egy nem sikerült valuta-sibolás mellé egy befagyott ellen-bált is elkönyvelhet emlékei között.

vatalosan közölték, hogy a franciák a vámvonalat a napokban életbe léptetik

Párisból jelentik: A közmunkaügyi miniszter elmondta, hogy a Ruhr-területen a lakossággal történt összeütközéseket többnyire hivatalnokok idézték elő, akik a birodalmi kormány rendelkezéseit tántoríthatatlanul teljesítették. — Hosszabb megszállás esetére a rend fentartása érdekében, a szén és kokszellátás biztosítására újabb intézkedéseket vél szükségesnek.

Trierből jelentik: Az ostromállapot kihirdetésével az utcákat francia katonaság szállta meg, amely a lakossággal többször komolyan összeütközött. A spahik kivont karddal támadtak a járókelőkre. Az utcákon való tartózkodás életveszélyes. A villamos vasut igazgatóját letartóztatták. Essenben a franciák letartóztatták és kiutasították Öxle tanácsost, a belgák pedig Enders bányatanácsost tartóztatták le.

Miért megy Weygand tábornok a Ruhr-vidékre?

Párisból jelentik: Poincaré kijelentette a sajtó képviselői előtt, hogy azok a hírek, amelyek szerint Le Frockvuer miniszter és Weygand tábornok különleges misszióval mennek a Ruhr vidékre, alaptalanok. Nincs szó arról, hogy a Rajna- és Ruhr-vidékek részére külön főbizottságot létesítsenek. Weygand tábornok, mint Foch marsall segédje inspekciós körúton van és a miniszter csak a Ruhr-vidék vasúti forgalmának megzavarása miatt utazott oda. A miniszterelnök kijelentése ellenére francia politikai körökben, sőt hivatalos helyen is azt állítják, hogy a minisztert és a tábornokot azért küldték ki, hogy a további megszállás klépítését tanulmányozzák és főként egységes vezetésre nézve tegyenek előterjesztést. A francia közvélemény kívánja, hogy a megszállt területeken főmegbízott vegye kezébe a vezetést. A kormánynak előbbutóbb teljesítenie kell ezt a kívánságot. Mértékadó helyen azonban nem hiszik, hogy Weygand tábornokot szemelték ki erre a pozícióra.

Tekintet nélkül a „RENAISSANCE”

nagy áremelkedésre!

DIVATÁRUHÁZ

Str. Bratianu 2.
Minorita-palota
Weitzer-utca 2.

6 héten még régi olcsó árai érvényesek. Béli különlegességek raktáron. Tavaszi szövetnidoságok már megérkeztek. 13046

Friss narancs és citrom, maroni, füge, datolya, ananász-konzerv és capri érkezett

BARTHMES VIKTOR

mint a Hajduska A. és Társa cég aradi képviselője
Arad, Strada Alexandri 3. Telefon 208 és 716.

Eladás csak viszonteladóknak!!

13045

tervezetben a német birodalom pénzügyeinek rendezésére a reformok egész sorát ajánlotta. A terv a jóvátételi bizottság napirendjére kerül, amint Németország engedékenyebb álláspontot foglal el.

Párisból táviratozzák, hogy a munkásügyi miniszter visszatérve a Ruhr-vidékről, beszámolt arról, hogy a szövetségesek együttes akciója kitűnő benyomást gyakorolt és a lakosság magatartása szerinte jól hatott rá. Szerinte a szövetségesek katonái és műszaki emberei között teljes az együttműködés. Arról azonban szó sincsen, hogy az esseni ellenőrzőbizottság visszahívja a szénbányákba beosztott francia mérnököket.

Párisból jelentik: A Temps mai számában leközölte az új francia moratórium teljes szövegét, amelynek megvitatását a jóvátételi bizottság tegnapi ülése bizonytalan időre elhalasztotta. A francia kormány a

Megkezdődött a fascizmus Bajorországban

(Münchenből menekülnek a zsidók.)

Nagyjelentőségű esemény hírére hozza a táviró Bajorország fővárosából: Münchenből. A katolikus Bajorországban is eljutott a fascizmus, amely ellentétben az olaszországival nem annyira nemzeti és keresztény velleitásokkal telített, mint inkább arra irányul, hogy az idegeneket és főként a zsidókat üldözze. Müncheni táviratunk így szól:

A nemzeti nacionalisták ki-mondták, hogy keresztény nemzeti politikát kell csinálni. Egyetlen politikai párt sem felel meg a nemzeti nacionalistáknak. A német pártot kevésbé tartják nemzetinek, a demokrata-pártot pedig nemzetközinek ismerik. A nemzeti nacionalisták, akiket fascistáknak neveznek, jelvényül a régi osztrák katonasapkát viselik, gummitobokkal és revolverekkel vannak felszerelve és izgatnak a külföldiek, különösen a zsidók ellen. Az a tervük, hogy a zsidókérdést vagy pogrommal vagy kiutasítással oldják meg. A pogromhírek következtében számos zsidócsalád már elhagyta Münchennt és igen sok zsidó készülődik, hogy elhagyja a bajor fővárost. A multkor már kirobbant a fascizmus, amikor megostromolták a Grünwald-szállót. A megindított vizsgálat megállapította, hogy a szálló ostroma előkészített terv szerint egyes fascista-vezetők parancsára történt.

Ujabb müncheni távirat jelenti, hogy Münchenben kihírdették az ostromállapotot. Az ezt megelőző eseményekről a következő

két közlik: Hitler nemzeti szocialista vezérnek és jelenete volt a müncheni rendőrfőnökkel. Kijelentette, hogy a nemzeti szocialisták a vidékre mennek és a kormánnyal két óra alatt végeznek. A rendőrfőnök Hitlert a belügyminiszterhez utasította Hitler két képviselővel ment a miniszterhez, akik a gyűlések betiltásának visszavonását követelték és közölték hogy a nemzeti szocialisták nem akariák a német egységfrontot. A belügyminiszter ezt házaárulásnak minősítette, Hitlert azonban utjára engedte. Hír szerint kompromisszumos tárgyalások folynak, hogy a nemzeti szocialisták szűkebb keretekben megtarthassák gyűléseiket, de tartózkodniok kell propaganda-beszédektől és a pártokat nem bírálhatják.

Az ellenzék megegyezett

(Parasztpárti vezér a királynál.)

Bucurestből jelentik: Lupu dr., Maniu Gyula és Averescu folytatták tanácskozásukat. Politikai körökben azt hiszik, hogy sikerült az ellenzéki vezéreknek közös platformot találniok. Az ellenzék a megegyezés értelmében lemond a parlamenten kívüli harcra, amely úgy sem kecsegtet valami különösebb sikerrel. Lupu dr., a parasztpárt vezére tegnap kihallgatáson jelent meg a kiály előtt és kifejtette pártja álláspontját az alkotmányreform módosításával kapcsolatban. Tegnap délelőtt Duca külügyminiszter lakásán minisztertanács volt. A gyengélkedő külügyminiszter beszámolt a külpolitikai helyzetről. Voitolanu belügyminiszter jelentést tett a

feléledt diákagitációról, amelyekkel szemben a kormány a legerélyesebb eszközökhöz nyul.

Közgazdaság. Félévi kimutatás.

Cassa de Pastrare a Judeului Arad

Aradmegyei Takarékpénztár zálogleveleiről

(az 1876. évi XXXVI. t.-c. 29. §. alapján.)

az 1922. december 31-iki álladékok a következők:

1. Az intézet forgalomban levő zálogleveleinek összege: Lei 2,239.650.—
2. A záloglevelek biztosítékául szolgáló kölcsönök összege: Lei 2,078.002.13
3. Az ingatlanok minimális értéke, melyek alapján a kölcsönök engedélyeztettek: Lei 6,688,750.—
4. A záloglevelek külön biztosítékául szolgál ezen felül a takarékpénztár tulajdonát képező

„Zálogleveli biztosítéki alap”

mely a következő értékekből áll:
K 306.600— magy. 6% államjár. kölcsön.
K 191.500— magy. 4% korona járadékkötvény.
K 111.360— magy. 4% államjár. kötv. 1910. évi.
Frt. 10.000— magy. 4% Földtehermentesítési kötvény.

895 Az Igazgatóság.

A valutapiac.

Aradi valutaárak. (Január 27.) Dollár 245, márka 0.0150, szokol 6.50, dinár 2.00, francia frank 15.25, magyar korona 0.0750. **Külföldiek:** Budapest 13, Bécs 300, Berlin 0.01, Prága 6.75.

Bucuresti tőzsdezárlat. (Január 27.) Páris 15.10, Berlin 0.0103, London 1135, Newyork 250, Milano 11.50, Zürich 45.50, Bécs 0.0032, Prága 6.72, Budapest 0.09. **Valuták:** Márka 0.0135, léva 1.32, angol font 1050, francia frank 15.40, svájci frank 44, lira 10.80, dinár 2, dollár 250, osztrák korona 0.003, magyar korona 0.07, szokol 6.50.

Zürichi nyitás. (Január 27.) Berlin 0.0225, Newyork 536, London 2489, Páris 34.10, Milano 25.70, Prága 15.40, Budapest 0.2025, Belgrád 4.30, Varsó 0.0175, Bécs 0.0073, bélyegzett 0.0075

Zürichi zárlat. (Január 27.) Berlin 0.02, Amsterdam 211.60, Newyork 536, London 2488, Páris 33.95, Milano 25.65, Prága 15.40, Budapest 0.2025, Belgrád 4.30, Bucüresti 2.15, Varsó 0.0175, Bécs 0.0073, osztrák bélyegzett korona 0.0074.

Budapesti devizaközpont jegyzései. (Január 27.) Napoleon 9900, angol font 12325—12625, dollár 2626—2735, francia frank 168—178, lira 127—133, márka 0.10—12, osztrák korona 0.0370—390, leu 12.50—13.50, szokol 76—80, svájci frank 491—515, dinár 23.50—25.50, lengyel márka 0.0875—975, léva 15.50—16.50, hollandi forint 1050—1058.

= Aradi ingatlan-forgalom. Máté József és neje eladták a Str. V. Paguba fekvő ingatlanukat 120000 leiert özv. Hevesi Juliannának. — Holzeisen József és neje eladták a Str. Closca 6. sz. házat 280000 leiert Juracsek Máriának. — Raicu János eladta a Str. Dorobantilor 71., 73., 75. sz. házakat 105000 leiert Szántay Bélának. — Kurticsán István és neje eladták a Str. Doamna Purgly 59. sz. házat 98000 leiert Gombos Ilie és nejének. — Özv. Pinter Rudolfné és Apró József eladták a Str. Fabriciei 8. sz. házat 18000 leiert Faragó Mártának. — Fried Ignácné ajándékba adta Str. Alexandru Gavra 15. és Str. Trei vrabii 4. sz. házat Fried Ignácnak. — Özv. Szablóczky Gusztávné eladta a Piata Plevnei 3. sz. házat 205000 leiert dr. Weil Károlynak. — Szabó Antal és neje eladták a Str. Zsidótemető ingatlanukat 35000 leiert Stekl András és nejének. — Dorogi Sándor és neje eladták a Str. Mijic 30. sz. házat 40000 leiert Bálint Ellának.

= Az aradi értékpapírok. A leu áresésével kapcsolatosan természetes következmény lenne az, hogy az aradi értékpapírok ára emelkedik. Azonban annak bizonyosságául, hogy milyen nagy az üzletelenség Aradon, az értékpapírok ára az utóbbi időben egyáltalán nem változott. Nem mutatkozik kereslet és nincs kínálat sem. Az aradi értékpapírok árai a következők: Bankértékek: Victoria 200, Aradi Első 560, Megyei 600, Csanádi 275, Iparbank 200, Polgári 80, Általános 90, Központi 70, Körösvölgyi 50, Közgazdasági 60, Ingatlanforgalmi 2000. Ipari értékek: Astra 900, Textil 900, Vasipar 500, Olajipar 1200.

A szerkesztésért:

KAROLY JOZSEF

felel.

Cenzurat.

Dr. V. MARCOVICI

Figyelem! MISSIR-nél! Sensatio!
Még 4 napig tart a mélyen leszállított ár és 10% árengedmény!

„Elveszett lélek” Nagyszabásu dráma a szénséges GRITT HEGESA és a kiváló HANS MERENDORF a főszerepben ma vasárnap az Apolloban.

A szerelmes szívű felséges ur.

(Milán király kalandjai. — Natália bossza. — Régi visszaemlékezések gáláns eseteire.)

— Az Aradi Közlöny belgrádi levelezőjétől. —

A belgrádi *Wreme* egy régi belgrádi tollából írást közöl, amely egy volt ekökező szerb udvari hivatalnok visszaemlékezéseit tartalmazza néhai Milán szerb királyról és Natália királynőről. Az elhunyt király házassága és szerelmi kalandjai annak idején sokat foglalkoztatták a közvéleményt és valóságos legendakör képződött körülötte. A visszaemlékezéseket érdekessé teszi az a körülmény, hogy írójuk belső udvari ember volt, aki minden intimitásról kitűnően volt informálva. Milán király első gáláns élményét nemsokára házasságának megkötése után élte át egy görög diplomatának a feleségével, aki feltűnően szép asszony volt. A gáláns ügy részletes természetesen, mint az ilyenkor történni szokott, a királyné füleihez is eljutottak, akinek ekkor az volt az egyetlen vágya, hogy bosszút állhasson vetélytársnőjén. A feltámadási ünnepély, amelyet a szerb udvarnál orosz ritus szerint tartottak és különösen annak éjféli programja a bosszura nagyon alkalmasnak látszott. Amikor a magas vendégek az 1886-ik évi husvétünnepségekről a templomi szertartás után a királyi palotába visszatértek, ahol a királyi pár a husvétünnepségeket fogadta, a királyné feltűnő szívélyességgel üdvözölte a szerb minisztereket és az idegen diplomaták feleségeit. *Terepiani* orosz követ a feleségével való hosszabb beszélgetés után a királyné *Argiropolis* görög követ felesége felé tartott, aki a király barátjának és a román követ feleségének társaságában volt. Lelőtelező kedvességgel intézett kérdéseket *Argiropolis* asszonyhoz és a román követ feleségéhez, míg a harmadik hölgyön, aki annak a bizonyos görög diplomatának a felesége volt, tudomást sem vett és keresztülmézett rajta. A jelenetet Milán király is észrevette, aki ha-

marosan levelet is Kapott Barátnőjétől, amelyben az magának elégtételt követelt. A vendégek ezután elhagyták a konakot és a király a diáhtól tájékozva vomult vissza lakosztályába és kiadta a rendeletet, hogy azonnal küldjék hozzá *Garasanin* Milutin miniszterelnököt. A miniszterelnök, aki éppen már le akart feküdni, a legnagyobb megrökönyödéssel sietett a királyhoz.

— Látta? — kérdezte tőle a király.

— Vajjon mit Felség? Én nem láttam semmit és nem tudok semmit! — felelte csodálkozva *Garasanin*.

— Ön nem akart semmit sem látni! — kiáltotta magából kikelten a király. — Meg kell történnie, hogy huszonnégy órán belül kiteszik ebből az országból!

Garasanin erre azt kérdezte a királytól, hogy ki az, akít az országból el kell távolítani.

— *Kit, hát a királynét!* — felelte Milán és átadta a miniszterelnöknek a megsértett hölgy levelet. A miniszterelnök igyekezett a királyt megnyugtani és megígérte, hogy az ügyet rendbe fogja hozni. A király eleinte nem akart engedni abból az álláspontjából, hogy a királynét el kell távolítani az országból, később azonban *Garasanin* rábeszélésére beleegyezett abba, hogy a királyné valamilyen formában bocsánatot kérjen a megsértett barátnőtől. *Garasanin* végtelenül ügyes diplomata volt és anélkül, hogy a bocsánatkérés megtörtént volna, sikerült elsimitania a dolgot úgy, hogy az hamarosan feledésbe merült. Milán király azonban nem tudta soha többé elfelejteni a királynénak, hogy a barátnőjét megsértette és az 1886. évi husvétünnepségeinek ez az eseménye volt a kiinduló pontja a két felséges házastárs egy egész életen át tartott gyűlölködésének akkor, amikor az *Obrenovics*-dinasztia alkonya már megkezdődött.

Milliárdos bőresempészes.

Nagyszabásu csalási és csempészési manővernek jött rá a bécsi rendőrség, amelynek egyik főszereplője egy Budapestről Bécsbe származott nagystábi szélhámos, akit már Budapesten való tartózkodása alatt is többször letartóztattott a rendőrség csalások és hamiskártyázás miatt. *Tolnai-Turteltaub* Siegfried a csalás, illetőleg csempészes egyik főszereplője, aki ma többszörös bécsi milliárdos. Az eset előzményei közé tartozik, hogy december eleje óta a nyersbőrök ára Ausztriában a novemberi erős visszaesés után újból folytonosan emelkedő tendenciát mutatott, aminek következtében a cipők árai is meglehetősen emelkedtek. A gazdasági rendőrség nyomozni kezdett és megállapította, hogy a külföld számára nagymennyiségű nyersbőrt vásárolnak össze, noha a nyersbőr kivitele Ausztriából tilos. A rendőrség megállapította, hogy az *Ulmann* és *Seligmann* szállítócég a Westbahnhofon két vagon nyersbőrt raktározott be, amelyeknek a rendeltetése a Rajna melletti *Kehl* ahová a Franciaországba szánt árukat szokták irányítani. A rendőrség megállapította, hogy a nyersbőr *Fantl* Henrik bőrnagykereskedő tulajdona és a múlt év márciusa óta 23 vagon nyersbőrt vitt ki, több mint egy millió kilogramm súlyban. A szállítócégnél egy nem is létező *Horner* nevű cégre volt egy kiviteli engedély. Megállapították, hogy a kiviteli engedély hamis, amelyet *Tolnai-Turteltaub* hamisított. A rendőrségnek *Tolnai* nem sikerült letartóztatnia, mert idejében megszökött Bécsből. *Tolnai* neve először akkor vált közismertté, amikor Budapesten Városi Lövészegylet címen egyesület alakított, amelynek helyiségeit előkelően rendezte be, de ott mindenről volt inkább szó, mint lövészetéről. Leginkább kártyacsaták folytak ott. De nem az egyesület tagjai kártyáztak, hanem *Tolnai* felhajtói által a klubba csalt arisztokraták, nagykereskedők és vállalkozók, akiket azután a hamiskártyázás szabályai

szerint tökéletesen kifosztott. A bécsi milliárdossá avanzsált *Tolnai-Turteltaub* egyelőre eltűnt Bécsből és most a bécsi rendőrség körözteti. A rendőrségnek azonban sikerült letartóztatni *Kertész Józsefet*, aki társa volt *Tolnai*nak és ennek az irodájában nagytömegű hamis bélyegzőt és kliséket találtak. Letartóztatták még *Kertésznek Vajda* nevű umokaöccsét és *Mundstein* cégvezetőt. A *Fantl*-cég óriási vagyonát zár alá helyezték, hogy abból fedezzék az Ausztriát ért óriási károsodást. — Megállapították, hogy *Fantl-Tolnai*ék a legtöbb esetben 200 százalék haszonnal adták túl a rossz osztrák koronáért beszerzett és nemes valutáért eladott nyersbőrökön.

NYILTÉR.

Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.

Központon fennálló üzletemet osaládi okok miatt átadnám, esetleg tevékeny, kizárólag kereskedő társat vennék textiláru kivételével, bármely szakmából. Részletes ajánlatokat a kiadóhivatala továbbít „Kereskedő” jelige alatt. 454

TUNGSRAM

A LEGTARTÓSABB ÉGŐ TÖKÉLETES VILÁGÍTÁSI

LEGGAZTASÁSABBA

„A bűnös város” Pazar felvételi érdeklősítő történet ma vasárnap az Urániában

Z. Jozovits Teréz, szücs

elvállal a lakásán (Orezy-utca 6.) szőrmemunka készítését, átalakítását és javítását. Mindenféle szőrme és róka bőrárutányosan kapható. 407

Hölgyeknek mindennapi használatra. Úraknak borotválkozás utánra ajánljuk a

HELACITOT

Izzadó fényes zsíros arc, egyszeri lemosásra esodás szép lesz, mintha valami lebelet finomságu harmattal volna bevonva. (Mitesserek) atkák pár nap alatt elmúlnak. — Legértelmeletlenebb arcszépítő. — Készíti

Dr. Földes és Hehs Margitireme gyára
Budapest. I. Bertalan-utca 26.
Arad—Uj-Micalaca. 12091

Salon kőszent,

apritott tűzifát, faszenet és kekszot házhoz szállít: 13911

KNEFFEL szénüzlete

Bulv. Reg. Ferdinand (Borcs B.-tér) 2.

FELTER TERÉZ

Kozmetikai intézete ARAD, 13679
Strada Metianu (Föray-u.) 4.

Hajszálak végleges eltávolítása, arcápolás.

Hölgyfodrászat, hajfestés, manikűr.

FOG	JEANETTA MOHR fog. fogtechnikusné. Arad, Luther-tér 1. Rendel. 8-12, 2-7-ig. Minden esztendőben az egész nyelvet ingyen foghúzás.	FOG
	12641	

Pricha Péter mü kertésznel,

Str. Cernel Leoufija (vett Dugonic) 50.
Kaphatók: Rózsák, futórózsák, ribizkebokrok, szegélybuxus, díszcserjék, orgonabokrok, téltálló virágnövények, pácotis (pünkösdi rózsák) stb. Elvállalja virágosudvarok és díszkertek tervezését és beültetését. Szakszerű fa és rózsametszés. 13175

Adolf Lusztbáder

Ingatlanforgalmi Iroda 246

Arad, Str. Desseanu (Révay-u.) 2.

Elfogadok megbízásokat házak, szőlők és birtokok eladására. Előjegyzésben több kisebb-nagyobb bér és magánház, elfoglalható lakással.

Garantált fajtiszta

Erfurti főzelék és virágmagvak kaphatók

Balázs Odön

magkereskedésében

Oradea (Nagyvárad)
Vitéz Mihály (Nagypiac) tér 4.

Részletes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

74

Aradi Hitelbank és Takarékpénztár RT.

Arad, Strada Alexandri (Salaoz-utca) 6. 13649

Elfogad betéteket magas kamatozással.
Arany és ékszerárgyakra zálogkölcsönt nyújt.

A hírneves és általánosan ismert

Ceres ételzsir

most minden csemegeüzletben ismét kapható!

Bizományi raktár a gyár képviselőjénél, 398

Barthmes Viktor-nál, Arad,

Str. Alexandri 3. Telefon 208.

Fatelep megnyitása

Cetatea Veche (Óvár-téri) újonnan berendezett fatelepünkön a tűzifa elárúsítást

hétfőn, folyó hó 29-én

megkezdjük: — Kifogástalan minőségű tűzifa állandóan készletben van.

Seidner Bernát és Fia

fatermelők fatelepe. 401

(Központi Iroda: Str. Bucur (Eötvös-u.) 13.

Ha hirdetni akar,

keresse fel az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalát.

Ha nyomtatványra van szüksége,

forduljon az „Aradi Közlöny” nyomdájába

Ha bekötni valója van,

keresse fel az „Aradi Közlöny” könyvkötészetét.

Gyors és pontos elintézés.

Iszlóses munka.

Olcsó árak!

Kiadóhivatal:

ARAD,

Nyomda:

Acsev. palota.

Könyvkötészet:

Fris és kellemes ízű

Csukamájolaj

most érkezett, ára egy nagy liternek 39 Lei. 12061

Orvos urak figyelmébe!

Neosalvarsan nagyobb mennyiségben

Scharlachserum

a Sächsische Serumwerke összes készítményei. Kaphatók:

Hajós gyógytárban
Aradon, Bulv. Regina Maria 22.

Nincs többé zsirhiány!

Használjon egészségesebb és gazdaságosab napraforgó és tökmagból készült

étkező olajat

Főzéshez és sütéshez egyaránt alkalmas. Kapható

Vegyipar

Olaj és Orólomalom

Arad—Béga.

Ugyanott mindennemű olajmagok és olajpogácsák vétele és eladása. 18711

Levélbélyegek

egyenlők aranyal és minden gyűjtő kérjen, mielőtt más cégnél rendeléseket eszközöl, díjtalan bélyegárjegyzéket. — Nagy választék és olcsó árak! 285

Uj. Pirkmayer Alajos

Periamos (Perjámos) Judetul Torontal.

Elsőrendű tenyészbika

fajtiszta siementhal, 8 1/2 éves ELADÓ. Cim:

HACK FERENC,

Seprus (Seprös) Aradmegye. 394

Radio Hirdetési Iroda 2805. szám.

Sportegyesületek és kereskedők mindennemű sportfelszerelést

a legnagyobb választékban és legolcsóbb árak mellett, osakis a

HELLAS

Sportfejlesztő és Aruforgalmi R.-T.-nél Oradea-Mare Strada Avram Iancu (Kossuth-utca) 14. sz. alatt vásárolhatják be. Telefon 9-60. Nagyban árak.

Ha olcsón és jól akar vásárolni,

egy okvetlenül keresse fel a Str. Metianu (Föray-utca) levő új linoleum üzletet, ahol nagy választékban kaphatók nyerges-szifjártó és kárpitvasznak, továbbá: kókusz futó, linoleum ebédli és futószőnyegek, viaszos asztalterítők és gummi játékbabák a legpontosabb kiszolgálás mellett. Szives pártfogást kér: Kramer Béla.

Apró hirdetések

Oktatás.

MAGÁN és gyenge tanulók egyéni oktatásban részesülhetnek Steiner, okl. tan. Izs. fiúinternátus tulajdonosánál Strada Sinagogei (Chorin Aron-utca) 1. Ugyanott 3-4 tanuló teljes ellátást nyerhet.

Ellátás.

ELLÁTÁST, vagy elhelyezkedést keres szerény hivatalnoknő. Címet „Hivatalnoknőnek” a kiadóhivatalba kér. 416

Vajdahunyadon

egy jól felszerelt konkurrencia nélkül álló

sirkőraktár

kész munkákkal és nyers kővel **eladó.** Cim:

Hagyó József,

Munedoara. — Ugyanott 2000 drb. pezsgős üveg eladó. 423

Nem is hiszi

milyen megkönnyebbülést nyújt sok viszontagságunk közepette a

DIANA

sósbornesz

állandó használata. Szervezetünk állandó képességét már kora ifjúságunktól fogva épelnünk kell. Semmiféle szerrel sem érhetjük azt el oly biztosan, mint a 19073

DIANA

sósborneszszel.

No. 2261—1922

ANUNT.

MINISTERUL AGRICULTURII si DOMENIILOR.

Se publica spre cunostinta generala ca din Pivnita Statului. Minis se va vinde 8000 kgr. rachiu de prune. Ofertele conform legii asupra contabilitatii publica (art 72-83) se vor inainta la Regiunea 1. Viticole. Arad-Ceala.

Ofertantii pentru a fi admisi la licitatie sunt obligatia depune a garantie de 20.000 Lei, pana la 10 Martie 1923.

Aceia ce nu depune garantia fixata, vor fi exclusi dela licitatie.

Supra oferte nu se admit.

Toate taxele catre Stat. judet si comuna de orice natura, privesc pe cumparator.

Adjudecarea la Regiunea Va face in mod provizoriu asupra ofertei celei mai avantajoase, iar vanzarea ramana definitiva cand se va aproba de Serviciul Fermelor, Viticulturii si al Pepiniereilor din Cluj.

Plata se va face in termen de 10 zile, dela data aprobării oferte sa primesc pana la 10 Martie 1923.

Orice informatiuni se pot obtine dela Seful Regiunei 1. Viticole Arad-Ceala. 417

Arad-Ceala, la 10. Ianuarie 1923.

Teljes tej

utalvány nélkül is kapható az **Aradi Tejcsarnokban**

SZIRMAI

adávétell és hirdető irodája, Arad Str. Trib. Axente

(Damjanich-u.) 14., keres

házakat, birtokokat, szállókat, üzleteket stb.

Díjtalan előjegyzés és felvilágosítás.

Elismert szolid cég!

Dynamók, villanymotorok, transzformátorok, elektromos indító készülékek stb. szakzerű javítását és újratekeresését a legjutányosabb áron

Vállalja: Ioan Kádár János

mechanikai üzeme Arad Strada Simeon Balint No. 10. (Dessowffy-utca) 480

3—400.000 lei

készpénzzel társulnék egészséges lehetőség fővárosi üzletbe, esetleg átvénném.

Szíves megkereséseket

„Jó üzlet“

jelige alatt 18047

KELET hírlapiroda továbbít.

Eladó: Aradhoz közel, gyártelepnek,

mintagazdaságnak, vagy tudó szanatorium létesítésére előnyösen alkalmas 10 kat. hold terjedelmű birtok; rajta minden komforttal berendezett szilárd építésű uri lak vízzelvezetéssel, tisztálak, cseléd lakások, autógarage, istállók, pajták, tehenészet és sertéshizlalda. Hozzá bérelhető ezzel határos kisajátítás alól mentes 60—70 kat. hold szántóföld.

Csak komoly vevő vagy érdekcsoportnak nyújt közelebbi felvilágosítást!

„Megbízás“ Vállalat

Str. Horia (Széchenyi u) 2.

Perfekt könyvelőt

kerestünk, aki román és magyar nyelvet szóban és írásban tökéletesen bírja, valamint írógépen is dolgozni tud. Gyári és kereskedelmi könyvvitelben perfekt egyének „Gyáripár” címen küldjék be ajánlataikat fizetési igényeik megjelölésével Wallinger hirdetőjébe Arad. Csak elsőrangú erők ajánlatai vétetnek figyelembe.

Tükröt

Bármilyen régi vak, újja készíti **Moldován és Társa** TEMESVÁRI üvegüzemű és tükörgyár. Előrendü munka garantálva. Gyűjtőhely

Leuchtmann János Kisebteleben, Arad, Kasza-u. 50. 406

Gyorsgyűjtőwaggont

indítunk a napokban Budapestre. Szállítmányokat, ingóságokat is,

a **külföld bármely állomására** előnyös feltételek mellett vállaljuk teljes értékűbiztosítással.

FRATU DEUTSCH nemzetközi szállítók

Arad, Str. S. Lazar (Simonyi-u.) 13. — Interurbán telefon: 401.

Saját telepek: Wien, Budapest, Berlin, Passau, Regensburg, Simbach, Salzburg, Szolnok, Cluj, Oradea-Mare, Orsova, Brasov, Cernautzi. 127

Anilin dobozos (1. Németországi)
Zöldfestők
Részkek
Ultramarin (kulcs, golyós, aranylakat, turul, setzer)
Ultramarin golyós setzer
Grafit gumb. 90 gr.
Kánsav
Sulypát I-a és II-a
Iskola kréta
Darabos kréta

Montanvianak
Hamuszár fehér 90/95%
Salétromsó
Glóbersó
Timsó (booskól)
Gelatin (1-a németországi)
Fahéj 1/1
Szegfűbors
Édeskömény (Fenichel)
Dió

a legolcsóbb árban kapható a

„CASA NOASTRA“

Kereskedelmi, és Iparbank r. t. áruosztályánál

SATUMARE (Szatmár).

Sürgönyosok: MERCUR

Minden nő

használjon

SERAIL CREMET

ha azt akarja, hogy szép és tiszta arca legyen. Kapható nappali és éjszakai használatra: 12171

a ROZSNYAI gyógytárban Arad.

Elsőrangú bevezetett Ügynökség keres megbízható helyi **utazót**
Teljes ajánlatok bizonyítvánnyal Kelet hírlapirodába „Ügynökség” jelige kéretnek.

Erdő és fűrészüzem

szakzerű adminisztratív vezetésére ajánkozik kellő gyakorlattal bíró családos

főtisztviselő

Megkeresések „Fűrészüzem” jelige alatt

KELET hírlapirodába címzendők. 18046

ANUNT.

La Regiunea 1. Viticole Arad-Ceala sunt posturi vecante de un gradinar cu diploma si un maistru lemnar.

Petițiile doritorilor vor inainta la adresa susamintite. 18047

Seful Regiunei 1. Viticole.

5000 dísz-kiptó-kassza

Wieser-féle gyártmány Szt.-Gotthárd, 8-as, 8¹/₂ és kevesebb 9-es, 30% gyári áron alól, Brasov (Brassóban) beraktározva, **eladó**

Felvilágosítással szolgál: **GERSTENFELD,** Bucurest, Popatatu 2. 327

